

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Oscar Petersson

Miljökonsekvensbeskrivning av
planer
– om kravbild på
miljökonsekvensbeskrivningar och hur
denna uppfattas

Examensarbete
30 högskolepoäng

Handledare: Annika Nilsson

Ämnesområde: Miljörätt

Termin: HT11

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	3
FÖRORD	5
FÖRKORTNINGAR	6
1 INLEDNING	7
1.1 Bakgrund	7
1.2 Centrala begrepp	7
1.3 Syfte	8
1.4 Frågeställning	8
1.5 Metod	9
1.6 Material	9
1.7 Felkällor	11
1.8 Avgränsningar	11
1.9 Disposition	12
2 MKB-LAGSTIFTNING	13
2.1 När ska en miljökonsekvensbeskrivning göras?	14
2.2 Vad är syftet med miljökonsekvens-beskrivningen?	16
2.3 Samråd och avgränsning	17
2.4 Krav på dokumentet	18
2.4.1 Alternativhantering	20
2.4.2 Beskrivning av verksamheten	22
2.4.3 Nulägesbeskrivning och nollalternativet	22
2.4.4 Beskrivning av särskilt påverkade områden	23
2.4.5 Effekter på Natura 2000 och andra miljöområden	23
2.4.6 Påverkan av miljökvalitetsmål	24
2.4.7 Inverkan	24
2.4.8 Åtgärdsbeskrivning	25
2.4.9 Sammanfattning av processen	27
2.4.10 Uppföljning	27
2.4.11 Icke-teknisk sammanfattning	27
2.4.12 Rimlighetsavvägning	28

3	GRANSKNINGSMALLEN	30
3.1	Introduktion till granskningsmallen	30
3.2	Genomgång av mallen	31
3.2.1	Beskrivning av projektet	31
3.2.1.1	Syfte och attribut	31
3.2.1.2	Projektets storlek	31
3.2.1.3	Risk för olyckor och fara	32
3.2.2	Alternativ	32
3.2.3	Beskrivning av påverkad miljö	33
3.2.4	Betydande miljöpåverkan	33
3.2.4.1	Avgränsning	33
3.2.4.2	Förutsägelse av direkta effekter	34
3.2.4.3	Förutsägelse av sekundära, kumulativa, temporära mm effekter	35
3.2.4.4	Förutsägelse av effekter på människors hälsa och hållbar utveckling	35
3.2.4.5	Utvärdering av effekternas betydelse	35
3.2.5	Åtgärdsbeskrivning	36
3.2.6	Icke-teknisk sammanfattning	37
3.2.7	Kvalitet på presentationen	37
4	GRANSKNING AV MKB	39
4.1	Introduktion till granskningen	39
4.2	MKB 1 – Översiktsplan Hässleholms Kommun	40
4.2.1	Beskrivning av verksamheten	40
4.2.2	Alternativhantering	42
4.2.3	Beskrivning av påverkad miljö	43
4.2.4	Beskrivning av miljöpåverkan	43
4.2.5	Åtgärdsbeskrivning	45
4.2.6	Icke-teknisk sammanfattning	46
4.2.7	Kvalitet på presentationen	47
4.2.8	Helhetsbetyg för dokumentet	48
4.3	MKB 2 – Detaljplan Ystad	48
4.3.1	Beskrivning av projektet	48
4.3.2	Alternativhantering	50
4.3.3	Beskrivning av påverkad miljö	51
4.3.4	Beskrivning av miljöpåverkan	52
4.3.5	Åtgärdsbeskrivning	53
4.3.6	Icke-teknisk sammanfattning	54
4.3.7	Kvalitet på presentationen	55
4.3.8	Helhetsbetyg för dokumentet	56
5	ANALYS	57
6	AVSLUTANDE ORD	65
	BILAGA A	66
	BILAGA B	72

BILAGA C	78
KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	84
RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	87

Summary

This work aims to answer two questions - how does the legislation for environmental impact assessments for plans and programs in Sweden look like, and what demands can be made from this, and how are these requirements perceived in conducted environmental impact assessments for plans and programs? This is done through a review of the statutory text, legislative history, case law and literature, an examination of two plans with the help of a for this purpose developed chart review and an analysis of the information obtained during the work earlier parts. The work is particularly focused on the process of finding reasonable alternatives and the description of preventative measurements, and the analysis of information is also linked to the concept of sustainable development.

There are a lot of requirements that must, should and can be set on an environmental impact assessment for plans and programs. They can be concluded partly by studying the statutory text, but one often need a wider knowledge to know what requirements can be set. An important part of this is the Consultation, in which authorities, interest groups and public may be heard, and thus are given an opportunity to make demands and control the process in the desired direction.

The two reviewed plans, a Comprehensive Plan for Hässleholm and a Detail Plan for a port area in Ystad Municipality, differ significantly. The main difference lies in the process of finding reasonable alternatives, where the Comprehensive Plan, except for the alternative of likely evolution without implementation of the plan or program, also includes an alternative design option, while the Detail Plan focuses on the alternative of likely evolution without implementation of the plan or program alone. The lack of design options is explained by stating that alternative sites are not possible, and that it is unreasonable to explore this option further because of this. This cannot be said to be in harmony with the legal text, which requires identification of reasonable alternatives. This leads to a Detail Plan with a disapproved overall rating, since there is a discrepancy between the questions asked and the information given. The Comprehensive Plan received an approved overall rating, since the information given is generally in line with the information requested.

The analysis concluded that it, for the sake of environmental protection, would be better with more specific legislation, since both the environmental impact assessments reviewed has shown that the information given in the areas thoroughly specified in the law are more consistent with the wording there. However, reasonable balance is needed to avoid requirements that will be too burdensome, such as economically.

The analysis also notes that it is not entirely obvious to the author, readers or reviewers what requirements must, should and can be set on an

environmental impact statement, and this leads to a situation where one requires a broad knowledge of the area for the purpose of environmental impact assessments are to be met.

From a sustainability perspective, it is preferable if clear guidelines are available regarding the balance desirable between an ecological protection and an economic. By doing this, social sustainability will hopefully be positively affected, and hence sustainable development.

Sammanfattning

Detta arbete har som syfte att besvara två frågeställningar - hur ser lagstiftningen ut för miljökonsekvensbeskrivningar för planer och program i Sverige, och vilka krav kan ställas utifrån denna, samt hur dessa krav har uppfattats i genomförda miljökonsekvensbeskrivningar för planer och program? Detta görs genom en genomgång av lagtext, förarbeten, praxis och litteratur på området, en granskning av två planer med hjälp av ett för ändamålet framtaget granskningsschema samt en analys av den information som framkommit under arbetets tidigare delar. I arbetet läggs särskilt fokus på alternativhantering och åtgärdsbeskrivning, och i analysen kopplas informationen samman med begreppet hållbar utveckling.

Det finns en hel del krav som ska, bör och kan ställas på en miljökonsekvensbeskrivning för planer och program. Dessa framgår till viss del av lagtexten, men ofta behövs en vidare kunskap för att veta vilka krav som kan ställas. En viktig del i detta är samrådet, där myndigheter, intresseorganisationer och allmänheten får komma till tals, och därigenom en möjlighet att ställa krav och styra processen åt önskat håll.

De två granskade planerna, en översiktsplan för Hässleholms kommun och en detaljplan för ett hamnområde i Ystads kommun skiljer sig åt nämnvärt. Den största skillnaden ligger i alternativhanteringen, där det i översiktsplanen, förutom nollalternativet finns ett utformningsalternativ medan det i detaljplanen enbart finns ett nollalternativ. Avsaknaden av utformningsalternativ motiveras med att alternativa lokaliseringar ej är möjliga, och att det därför är orimligt att undersöka detta alternativ vidare. Detta kan dock ej sägas stå i samklang med lagtextens krav på identifierande av rimliga alternativ, något förarbete, praxis och litteratur instämmer i. Detta leder till att detaljplanen fått helhetsbetyget underkänt, då det finns en diskrepans mellan de frågor som ställts och den information som ges. Översiktsplanen får ett godkänt helhetsbetyg då den information som ges i huvudsak överensstämmer med den information som efterfrågas.

I analysen konstateras att det, för miljöskyddets skull, vore bättre med en mer preciserad lagstiftning, då det i båda miljökonsekvensbeskrivningarna har visat sig att den information som ges på områden som preciserats i lagtexten oftare överensstämmer med lydelsen där. Samtidigt behövs rimlighetsavvägningen för att kraven inte ska bli alltför betungande, exempelvis ekonomiskt.

Analysen konstaterar också att det inte är helt självklart för varken författaren, läsare eller granskare vilka krav som ska, bör och kan ställas på en miljökonsekvensbeskrivning, och att det krävs en bred kunskap om området om syftet med miljökonsekvensbeskrivningar ska kunna uppfyllas.

Ur en hållbarhetssynpunkt är det att föredra om tydliga riktlinjer finns att tillgå rörande vilken balans som är önskvärd mellan ett ekologiskt skydd och ett ekonomiskt. Genom detta uppkommer förhoppningsvis ett fullgott skydd som även påverkar den sociala hållbarheten positivt, och därmed en hållbar utveckling.

Förord

Processer finns inte bara i miljökonsekvensbeskrivningar, själva författandet av ett arbete är också det en lång väg, som nu börjar närma sig sitt slut. Det är många som ska tackas, många som bör tackas och många som kan tackas.

Jag vill tacka Annika Nilsson för all hjälp med handledning, mina föräldrar Marie och Tore Petersson för all hjälp med korrekturläsning, och min flickvän Michaela Guldroth för all hjälp med att hålla mig ifrån det hål som ett examensarbete ibland kan skapa. Till er som bör och kan tackas – tack!

Nu är det över, nu är det slut – nu är det dags för mig att gå ut!

Oscar Petersson
Lund 2012-01-30

Förkortningar

EG	Europeiska Gemenskapen
EU	Europeiska Unionen
MB	Miljöbalken (1998:808)
MKB-förordning	Förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar
PBL	Plan- och bygglagen (2010:900)
Prop.	Regeringens proposition
SMB-direktivet	Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG av den 27 juni 2001 om bedömning av vissa planer och programs miljöpåverkan

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Miljökonsekvensbeskrivningar är enligt mig ett av de viktigaste verktygen för att få in miljöhänsyn vid olika projekt och strategisk planering. Under tidigare studier på området miljökonsekvensbeskrivningar genomfördes granskningar av några olika miljökonsekvensbeskrivningar där resultaten varierade enormt, trots att förutsättningarna rent juridiskt är desamma. Då uppkom frågan om vilka krav som egentligen ska, bör och kan ställas på en miljökonsekvensbeskrivning.

En miljökonsekvensbeskrivning för planer och program skiljer sig från de för verksamheter och åtgärder på det sätt att planen ger förutsättningar för en senare verksamhetsetablering. Detta ger helt andra möjligheter för ett strategiskt miljötänkande vid exempelvis alternativhantering.

Utifrån de krav som ska, bör och kan ställas ville jag se hur dessa sedan uppfattats i genomförda miljökonsekvensbeskrivningar, för att helt enkelt se hur de tar sig uttryck i det verkliga livet. Detta görs lättast genom att läsa och bedöma olika miljökonsekvensbeskrivningar, vilket har gjorts i detta arbete.

Detta arbete har skrivits för att försöka måla upp en bild av vilka krav som finns i miljökonsekvensbeskrivningsprocessen och hur dessa tar sig uttryck i en faktisk miljökonsekvensbeskrivning.

1.2 Centrala begrepp

Alternativhantering: Denna term syftar på den process där identifiering, beskrivning och bedömning av rimliga alternativ ska genomföras, enligt 6:12 MB.

Detaljplan: Denna term syftar på en plan där ett mark- eller vattenområdes lämplighet för bebyggelse och byggnadsverk samt reglering av bebyggelsemiljöns utformning, uttryckt genom 4:2 PBL, prövas.

Hållbar utveckling: Med detta syftas i detta arbete på en utveckling där ekologisk, ekonomisk och social hållbar utveckling, enligt definitionen i Brundtlandrapporten.¹

Nulägesbeskrivning: Nulägesbeskrivningen syftar till att beskriva hur de relevanta miljöförhållandena är i nuläget. Syftet med detta är att ge en bild som man sedan kan jämföra de olika alternativen med.

¹ General Assembly A/42/427 *Report of the World Commission on Environment and Development* 4 augusti 1987.

Nollalternativ: Nollalternativet är ett obligatoriskt moment för så gott som alla miljökonsekvensbeskrivningar och beskriver hur miljöförhållandena påverkas om verksamheten, planen eller programmet ej genomförs. Detta ska inte förväxlas med nulägesbeskrivningen, även om ett projekt inte blir av kan andra verksamheter eller planer påverka miljön.

Miljöbedömning: Termen miljöbedömning syftar i detta arbete på den process som görs när en plan eller ett program kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, enligt 6:11 MB.

Miljökonsekvensbeskrivning: Termen miljökonsekvensbeskrivning kan syfta på två saker – ett dokument och en process. I detta arbete syftar termen på det dokument som ska författas. När processen åsyftas benämns denna miljökonsekvensbeskrivningsprocess.

Översiktsplan: syftar på den plan som enligt 3:1 PBL ska finnas för varje kommun, och som omfattar hela kommunen och anger riktningen för den långsiktiga användningen av den fysiska miljön.

1.3 Syfte

Syftet med detta arbete är att granska genomförda miljökonsekvensbeskrivningar för planer och program, för att därigenom se hur de krav som ställs i lagstiftningen uppfattats. Detta görs genom en granskningsmall, som tagits fram för just detta syfte.

För att veta vad som bör ingå i en granskningsmall kommer en analys av gällande MKB-lagstiftning att göras, där syftet är att utreda vilka krav som egentligen kan ställas på en miljökonsekvensbeskrivning, för att sedan föra in dessa krav i en granskningsmall.

1.4 Frågeställning

I mitt arbete ska jag försöka besvara följande två frågeställningar:

Fråga 1: Vilka krav kan ställas på en miljökonsekvensbeskrivning för planer och program?

Fråga 2: Hur har dessa krav uppfattats i genomförda miljökonsekvensbeskrivningar för planer och program?

I arbetet kommer fokus att ligga på alternativhantering och åtgärdsbeskrivning. Jag kommer även att beskriva övriga krav, då det behövs för att ge en helhetsbild och även för att förstå kopplingen mellan de delar som fokuseras på och de övriga.

1.5 Metod

I arbetet kommer ett flertal metoder att användas, eftersom de olika momenten skiljer sig åt.

I min första del, där MKB-lagstiftningen undersöks, har jag valt att använda en traditionell juridisk metod. Lagtexten studeras först, därefter förarbeten, praxis och doktrin. Då mitt arbete syftar till att undersöka hur lagtexten uppfattas utifrån innebär det av nödvändighet att mycket fokus ligger på framförallt praxis, doktrin och vid behov andra källor. Denna information använder jag för att besvara min första frågeställning.

Granskningsschemat har tagits fram av mig själv med hjälp av den information som framkommit i del 2 av arbetet. Frågorna bygger på denna information, och indelning i avsnitt och uppdelning av frågorna har inspirerats av två olika befintliga granskningsscheman – Landskronamodellen samt ett granskningsschema som tagits fram för att granska miljökonsekvensbeskrivningar för verksamheter och åtgärder.

Granskningen utav översikts- och detaljplanen har genomförts med hjälp av det egenframtagna granskningsschemat, och granskningen är genomförd med en kvalitativ undersökningsmetod, där fakta som samlats in analyserats och värderats mot den kravbild som tagits fram tidigare i arbetet. I schemat kan frågorna besvaras jakande, om den information som efterfrågas huvudsakligen finns att tillgå, nekande, om den information som efterfrågas ej finns i tillräcklig utsträckning, samt lämnas utan avseende, UA, om frågan inte anses tillämplig i det specifika fallet.

De olika delarna i schemat kan få betyget godkänt, om den huvudsakliga informationen i avsnittet varit tillräcklig, eller underkänt, om informationen ej varit det. Viktigt att ha i åtanke är att det är informationen överlag som bedöms, inte frågorna enskilt. Ett avsnitt där majoriteten av frågorna besvarats jakande behöver inte nödvändigtvis få ett godkänt betyg, och vice versa. Informationen som framkommer i detta avsnitt används för att besvara min andra frågeställning.

I min analys har en miljörettslig metod använts, i kombination med den traditionella juridiska metoden. Miljörettslig metod är en juridisk rättsdogmatisk metod med särskilt fokus på hållbar utveckling.

1.6 Material

För att få en bredare bild av vilka krav som ska, bör och kan ställas på en miljökonsekvensbeskrivning har jag förutom relevant lagtext, förarbete och praxis använt mig av en del litteratur på miljökonsekvensbeskrivningsområdet.

Boken *MKB – introduktion till miljökonsekvensbeskrivning* är skriven av Anders Hedlund och Christina Kjellander, som genom MKB-centrum SLU tagit fram en instruktionsbok på uppdrag av Vägverket, där tanken är att den ska förklara hur MKB-systemet är uppbyggt och fungera som komplement till myndigheters handböcker.² Boken behandlar miljökonsekvensbeskrivningsprocessen för både verksamheter och åtgärder samt planer och program, och viss fakta från den förra delen har använts i detta arbete, som fokuserar på planer och program, eftersom förutsättningarna på många områden är desamma. Detta har gjorts efter noggranna övervägningar och enbart i de fall där det ansetts relevant. Boken har jag kommit i kontakt med under tidigare studier på miljökonsekvensbeskrivningsområdet, där den används som kurslitteratur. Jag har därför sett det lämpligt att använda den även i detta arbete.

Naturvårdsverkets Handbok 2009:1, *Handbok med allmänna råd om miljöbedömning av planer och program*, är som titeln antyder en handbok framtagen för att hjälpa kommuner och myndigheter i miljöbedömningar av olika planer. I handboken läggs fokus dels på processen med miljöbedömningar och dels på miljökonsekvensbeskrivningar för planer och program, vilket varit till stor hjälp i mitt arbete. Då Naturvårdsverket är en välkänd och etablerad myndighet, har jag gjort bedömningen att den information som ges i handboken är av relevant och trovärdig karaktär, och har därför använt den som en i mitt tycke trovärdig källa genom mitt arbete.

I mitt arbete har även en doktorsavhandling av Christina Hörnberg Lindgren, *Miljökonsekvensbedömningar som rättsligt verktyg för hållbar utveckling*, använts. Denna har som syfte att analysera och diskutera det rättsliga verktyget miljökonsekvensbeskrivning, och om detta och i så fall hur verktyget kan genomföra den ekologiska dimensionen i hållbar utveckling.³

Boverkets handbok *Miljöbedömningar för planer enligt plan- och bygglagen – en vägledning*, har använts i arbetet för att få in ännu en synpunkt på vad som ska, bör och kan krävas av en miljökonsekvensbeskrivning. Jag har ansett Boverket vara en trovärdig källa, då det är en etablerad och välkänd myndighet med ett verksamhetsområde som är relevant för det område jag behandlar, och har därför använt mig av denna handbok för att underbygga min undersökning och analys.

Den praxis som finns på området är tyvärr begränsad på plan- och programområdet. Därför har praxis använts som behandlar frågor om miljökonsekvensbeskrivningar för verksamheter och åtgärder.

² Hedlund, A, Kjellander, C 2007. *MKB – introduktion till miljökonsekvensbeskrivning*, (Studentlitteratur, Lund) s. 7.

³ Hörnberg Lindgren, Christina 2005. *Miljökonsekvensbeskrivningar som rättsligt verktyg för hållbar utveckling*, (Juridiska Institutionen Umeå Universitet, Umeå), s. 35.

1.7 Felkällor

I detta arbete, som i de flesta andra, måste val göras mellan vilket material man väljer att utgå ifrån. Då området miljökonsekvensbeskrivningar är ett komplext område, där information finns att hämta från många olika källor, beror också framställningen av denna information på de källor man valt att utgå ifrån. I arbetet har litteratur och handböcker på MKB-området varit av stor vikt för att undersöka vilka krav som ska, bör och kan ställas på en miljökonsekvensbeskrivning. Dock har inte all litteratur på området använts, vilket medför att det mycket väl kan finnas krav som inte tas upp i detta arbete, likaväl som det finns krav i detta arbete som i normalfallet inte ställs.

I arbetet har praxis och litteratur använts som även behandlar miljökonsekvensbeskrivningar och processen därtill för verksamheter och åtgärder, vilket är en annan process än den i mitt arbete undersökta. Likheter finns dock på flera plan, och jag har gjort en bedömning att i vissa fall använda mig av den information som ges och den praxis som uppkommit kan tillämpas även för miljökonsekvensbeskrivningar för planer och program. Detta medför att arbetet tar upp frågor och förutsättningar som i sin ursprungsform inte behandlar miljökonsekvensbeskrivningar för planer och program.

Förutsättningarna för detaljplaner och översiktsplaner kan i vissa fall skilja sig åt, exempelvis kan en detaljplan begränsas av en föregående översiktsplan i fråga om lokalisering av vissa verksamheter. Detta kan leda till att en jämförelse mellan de båda i vissa fall ej kan göras fullt ut.

1.8 Avgränsningar

Förutom Miljöbalkens bestämmelser innehåller även Plan- och bygglagen (SFS 2010:900) innehållskrav på översikts- och detaljplaner. Då denna process med fördel kan samköras med den process som utgår från 6:e kapitlet MB, har jag valt att bortse från dessa bestämmelser.

I de fall en plan eller ett program kan antas medföra betydande miljöpåverkan i ett annat land, tillkommer en del bestämmelser. Jag har i detta arbete valt att bortse från dessa.

Som nämnts i frågeställningen kommer jag att i min undersökning, granskning och analys fokusera på alternativhantering och åtgärdsbeskrivning. Detta medför att övriga delar inte kommer att gås igenom och analyseras lika ingående som dessa två.

Lagstiftningen berör såväl planer och program, i min granskning kommer jag dock enbart granska planer, av utrymmestekniska skäl. Övriga moment behandlar dock båda typfallen, då de hör samman.

1.9 Disposition

Arbetet inleds med en genomgång av lagtext, förarbeten, praxis, doktrin och relevant litteratur på området som är tänkt att ge tillräckligt med material för att besvara min första frågeställning – hur ser lagstiftningen ut för miljökonsekvensbeskrivningar för planer och program i Sverige, och vilka krav kan ställas utifrån denna? Avsnittet inleds med en generell information om miljökonsekvensbeskrivningar och olika moment i miljöbedömningsprocessen, som miljökonsekvensbeskrivningen är en del av. Därefter följer en undersökning av kraven på själva miljökonsekvensbeskrivningen, med speciellt fokus på alternativhantering och åtgärdsbeskrivning,

Därefter kommer en genomgång av dels hur det granskningsschema som jag använt för att granska två olika miljökonsekvensbeskrivningar kommit till stånd, samt en genomgång av schemat där frågorna i detta går igenom. Granskningsschemat i sitt originalformat finns tillgänglig som en bilaga till arbetet.

Efterföljande avsnitt fokuserar på granskningen av två olika planer, en översiktplan och en detaljplan. Granskningen utgår från granskningsschemat, och de båda granskningsschemana med information och resultat finns tillgängliga som bilagor till arbetet. Den information som kommer fram ligger till grund för besvarandet av min andra frågeställning - hur har kraven i lagstiftningen uppfattats i genomförda miljökonsekvensbeskrivningar för planer och program?

Arbetet fortsätter med en analys, där jag först analyserar och försöker besvara min andra frågeställning, först genom en diskussion utifrån de båda granskningarna separat och därefter genom en allmän diskussion utifrån båda, med speciellt fokus på alternativhantering och åtgärdsbeskrivning, Därefter analyserar jag de krav som kan ställas på en miljökonsekvensbeskrivning, med speciellt fokus på alternativhantering och åtgärdsbeskrivning, för att försöka besvara min första frågeställning.

Avslutningsvis sammanfattas arbetet där huvudresultaten presenteras.

2 MKB-lagstiftning

Termen miljökonsekvensbeskrivning kan syfta på två saker – dels en process och dels ett dokument där de viktiga element som kommit fram under processen redogörs för.⁴ Syftet är att, som en del av en miljöbedömning enligt 6:11 MB, få fram ett beslutsunderlag som innehåller relevant information, vilket görs genom att studera de förväntade eller troliga effekterna på miljön och redogöra för dessa. Genom att göra detta tidigt kan projektet anpassas efter vad som är bäst för miljön.⁵ Grundtanken är att projekts och åtgärders miljöpåverkan ska utredas, för att ge beslutsfattare en klar bild av miljöpåverkan och därmed kunna fatta ett beslut som främjar en hållbar utveckling.⁶

Man kan säga att det finns fem huvudtyper av miljökonsekvensbeskrivningar, för:

- Tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter
- Verksamheter med påverkan på Natura 2000-områden, så kallad hindersprövning
- Planer och program
- Strategiska förslag och beslut
- Projekt med mera från SIDA.⁷

Detta arbete fokuserar på miljökonsekvensbeskrivningar för planer och program, där en miljökonsekvensbeskrivning ska integrera miljöhänsyn vid planering, utformning och beslut – och därmed kunna bidra till projektets miljöanpassning. Miljökonsekvensbeskrivningen ska också ge allmänheten, myndigheter och organisationer med flera en chans att påverka verksamheten eller dylikt, och de beslutsunderlag som finns för denna. Till sist ska miljökonsekvensbeskrivningen fungera som beslutsunderlag vid tillståndsprövning.⁸ Beslutsunderlagskriteriet är att de som tar beslut ska ha alla fakta på bordet innan beslut, och därmed tänka efter före.⁹ För planer och program i Sverige är det främst 6:11–18 MB samt Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG av den 27 juni 2001 om bedömning av vissa planer och programs miljöpåverkan, SMB-direktivet, som ställer krav på innehåll och utformning.

En karakteristisk egenskap vid svensk miljökonsekvensbeskrivningstillämpning är att det är nära knutet till tillståndsprövningen, då det krävs vid nästan all prövning.¹⁰ En annan karakteristisk egenskap är att miljökonsekvensbeskrivningen, vilket nämnts

⁴ Hedlund, A, Kjellander, C 2007, s. 10.

⁵ Hedlund, A, Kjellander, C 2007, s.11.

⁶ Hörnberg Lindgren, C 2005, s. 19.

⁷ Hedlund, A, Kjellander, C 2007, s.10.

⁸ Hedlund, A, Kjellander, C 2007, s.19.

⁹ Hörnberg Lindgren, C 2005, s. 75.

¹⁰ Hedlund, A, Kjellander, C 2007, s.25.

tidigare, ska fungera som beslutsunderlag. Som sådant bör det redovisa samtliga miljöeffekter och samtidigt ange hur det är möjligt att hindra eller motverka dessa effekter.¹¹ Tanken är att den ska ge ett tillfredställande beslutsunderlag för beslut med betydelse för miljön,¹² och ett så bra beslutsunderlag som möjligt från miljösynpunkt.¹³ Däremot är det inte försvarbart att alla projekt med betydelse för miljön ska omfattas, därför finns kravet på betydande miljöeffekt. En ekologisk hållbarhet måste sättas i kontrast mot en lokal samhällsekonomi.¹⁴

2.1 När ska en miljökonsekvensbeskrivning göras?

För planer och program gäller att en miljökonsekvensbeskrivning ska upprättas inom ramen för en miljöbedömning, enligt 6:12 MB. En miljöbedömning ska göras när en myndighet eller kommun upprättar eller ändrar en plan eller ett program, om dess genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, enligt 6:11 MB.

Att en översiktsplan alternativt en detaljplan ska miljöbedömas enligt 6:11 MB, om genomförandet av planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, framgår av 3:8 respektive 4:34 PBL.

I EU-lagstiftningen anges enligt artikel 3 i SMB-direktivet att en miljöbedömning för planer och program ska göras för sådana som kan antas ha en betydande miljöpåverkan, och i artikel 4 att den ska utföras under utarbetandet av en plan eller ett program och innan de antas eller överlämnas till lagstiftningsförfarande, vilket stämmer väl överens med den engelska motsvarigheten som talar om ”*significant environmental effects*” och att den ska genomföras ”*before its adoption or submission to the legislative procedure*”, och den svenska adaptationen i 6:11–12 MB.

Det finns alltså tre grundförutsättningar för att en miljöbedömning ska krävas enligt 6:11 MB. Dessa är att

- planen eller programmet ska upprättas av en kommun eller myndighet
- planen eller programmet ska krävas i lag eller annan författning
- genomförandet av planen eller programmet ska antas medföra betydande miljöpåverkan

Detta innebär att planer och program som upprättas av andra än kommuner och myndigheter inte behöver miljöbedömas, och inte heller planer och program som upprättas frivilligt. Det finns även en del undantag från kravet

¹¹ Hörnberg Lindgren, C 2005, s. 111.

¹² Hörnberg Lindgren, C 2005, s. 23.

¹³ Prop. 1997/98 *Miljöbalk, del 2*, s. 694.

¹⁴ Hörnberg Lindgren, C 2005, s. 76f.

i 6:11 MB, exempelvis budgetplaner, vilket framgår av 7 § i MKB-förordningen.

Nästa steg, förutsatt att de två första kriterierna är uppfyllda, blir att se huruvida betydande miljöpåverkan kan antas eller ej. I det fall det inte kan antas innebär det att en miljöbedömning ej behövs, och därmed behöver inte heller en miljökonsekvensbeskrivning upprättas.

I lagtexten finns också vägledning till vilka förutsättningar som medför att betydande miljöpåverkan ska anses föreligga, genom MKB-förordningen.

I 4 § MKB-förordningen kan man utläsa att en miljöbedömning ska genomföras om genomförandet av planen eller programmet kan antas innefatta en verksamhet eller åtgärd som kräver tillstånd i ett Natura 2000-område, enligt punkt 1.

Enligt punkt 2 i 4 § MKB-förordningen ska sådana planer och program som anger förutsättningar för kommande tillstånd för verksamheter och åtgärder som anges i 3 § första stycket eller i bilaga 3 till MKB-förordningen och omfattas av punkterna a-f även de antas medföra betydande miljöpåverkan.

Den sista förutsättningen anges i sista stycket i 4§ MKB-förordningen och rör detaljplaner. Då ska betydande miljöpåverkan antas uppstå om myndigheten eller kommunen med beaktande av de kriterier som anges i bilaga 4 till MKB-förordningen finner att så är fallet.

Punkt 10 i skälbeskrivningen i SMB-direktivet anger att det för samtliga planer och program som utarbetas för vissa sektorer och som anger förutsättningar för verksamheter och åtgärder som anges i bilaga I och II i direktiv 85/37/EEG av den 27 juni 1985 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, samt de planer och program som anses kräva en bedömning i enlighet med direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter ska alltid anses medföra en betydande påverkan, och därmed ska en miljökonsekvensbeskrivning alltid genomföras.

I de fall det inte utgår från lagtexten får en behovsbedömning genomföras, vilket andra stycket i 4 § MKB-förordningen berör. Denna gäller detaljplaner och andra planer och program som enbart avser användning av små områden på lokal nivå. Här ska betydande miljöpåverkan anses medföras om kommunen eller myndighet finner att så är fallet efter att ha beaktat kriterierna i bilaga 4 till MKB-förordningen. De kriterier man tittar på är bland annat:

- den påverkade miljöns känslighet,
- de förväntade effekternas sannolikhet, komplexitet och betydelse
- de förväntade effekternas omfattning i tid, rum, samt hur många som påverkas
- förekomst av risk för plötsliga och allvarliga effekter

- risk för överskridande av miljöstandard
- allmänhetens behov av information.

Man kan även få viss vägledning genom exempelvis länsstyrelsens bedömning av samrådskrets eller omfattning – desto större sådan desto mer troligt är det att anta att planen eller dylikt kan ha betydande miljöpåverkan.¹⁵ Sammantaget kan dessa riktlinjer ge information om huruvida betydande miljöpåverkan ska anses föreligga eller ej.¹⁶

Generellt sätt kan sägas att så gott som alla översiktsplaner anger förutsättningar för någon typ av tillstånd för någon slags verksamhet eller åtgärd, och de förutsättningar som finns i MKB-förordningen kommer då alltid ifråga. Detta innebär att det för översiktsplaner i princip alltid anses föreligga betydande miljöpåverkan, och därmed ska en miljökonsekvensbeskrivning för översiktsplaner i princip alltid göras.

För detaljplaner ska istället en behovsbedömning, i enlighet med den som nämns i andra stycket 4§ MKB-förordningen, genomföras för att undersöka huruvida betydande miljöpåverkan föreligger eller ej.¹⁷ Om en sådan kan antas uppstå ska en miljökonsekvensbeskrivning göras som en del av miljöbedömningen, i annat fall är det ej nödvändigt.

Huvudregeln är alltså att en miljökonsekvensbeskrivning ska genomföras som en del av en miljöbedömning om det finns risk för betydande miljöpåverkan, där planen eller programmet upprättas av en kommun eller myndighet och planen eller programmet krävs i lag eller annan författning. Faller något av dessa kriterier, där det vanligaste lär vara kriteriet för att risk för betydande påverkan finns, behöver en miljöbedömning ej göras, och därmed inte heller en miljökonsekvensbeskrivning.

2.2 Vad är syftet med miljökonsekvensbeskrivningen?

Syftet med miljökonsekvensbeskrivningen är enligt 6:12 MB att identifiera, beskriva och bedöma den betydande miljöpåverkan som planen eller programmet kan antas ge upphov till. Den ska också som en del av en miljöbedömning integrera miljöaspekter så att en hållbar utveckling främjas, enligt 6:11 MB. Miljökonsekvensbeskrivningen utgör tillsammans med planen eller programmet beslutsunderlag. Miljökonsekvensbeskrivningen utgör också det viktigaste underlaget för uppföljning och övervakning av

¹⁵ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, *Handbok med allmänna råd om miljöbedömning av planer och program*. (Naturvårdsverket, 2009) s. 35.

¹⁶ Hedlund, A, Kjellander, C 2007, s.11f

¹⁷ Boverket 2006, *Miljöbedömningar för planer enligt plan- och bygglagen – en vägledning*, upplaga 1:2, s.16.

den betydande miljöpåverkan som planen eller programmet faktiskt medför.¹⁸

Syftet med miljökonsekvensbeskrivningar för planer och program tydliggörs än mer i SMB-direktivet. I artikel 1 i direktivet kan man utläsa att syftet är att sörja för en hög nivå på skyddet av miljön, och bidra till att integrera miljöaspekter i utarbetandet och antagandet av planer och program för att främja en hållbar utveckling. Här tillkommer syftet att en hög nivå på skyddet av miljön ska sörjas för.

Ett viktigt led för att syftet med miljöbedömningen ska kunna uppnås är att arbetet med miljökonsekvensbeskrivningen påbörjas i ett tidigt skede så att inriktning och utformning av plan eller program kan påverkas och tidigt integreras i plan- eller programprocessen.¹⁹

Det är viktigt att syftet med planen eller programmet inte är så snävt att det egentligen bara finns ett alternativ, eller att möjligheten att utveckla sådana blir kraftigt begränsat, eftersom man då förlorar möjligheten att göra strategiska val.²⁰

2.3 Samråd och avgränsning

Den som upprättar en miljökonsekvensbeskrivning ska göra dels miljökonsekvensbeskrivningen och dels det förslag till plan eller program som utreds tillgängligt för såväl kommuner som berörs som för myndigheter och allmänheten. Dessa ska sedan ges skälig tid att yttra sig över både förslaget och miljökonsekvensbeskrivningen. Allt enligt 6:14 MB.

Detta speglas av samrådsbestämmelserna i SMB-direktivet, där artikel 5.4 samt artikel 6 behandlar frågan om samråd. Artikel 5.4 föreskriver att samråd ska äga rum med av medlemsstaten utsedd myndighet, som kan utläsas via artikel 6.3, när beslut fattas om omfattningen av och graden av detaljeringsgraden för de uppgifter som måste ingå i miljörapporten, det vill säga innan avgränsningsprocessen avslutas.

Enligt artikel 6.1 i SMB-direktivet ska utkastet till plan eller program och den miljökonsekvensbeskrivningen göras tillgänglig för de myndigheter som avses i punkt 3 nedan och för allmänheten. Dessa ska enligt artikel 6.2 ges möjlighet att på ett tidigt stadium och inom rimlig tid yttra sig om utkastet till plan eller program och den bifogade miljörapporten innan planen eller programmet antas eller överlämnas till lagstiftningsförfarande.

Samråd ska ske vid olika tillfällen under processen. Ett samråd ska hållas om behovsbedömning behövs enligt 6§ i MKB-förordningen. Samråd ska också hållas vid avgränsningen samt då det färdiga dokumentet och plan-

¹⁸ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 84.

¹⁹ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 84.

²⁰ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, bilaga 1.

eller programförslaget gås igenom.²¹ Det är dock viktigt att det första samrådet sker tidigt, långt innan en ansökan och en miljökonsekvensbeskrivning upprättas.²² Detta för att exploatören inte ska ha fattat några beslut om inriktningen i stort.²³

Samrådet sker med berörda kommuner och myndigheter, samt allmänheten, och har till uppgift att se till att miljökonsekvensbeskrivningen får den omfattning och inriktning som krävs.²⁴ Samrådskravet finns framförallt till för att information ska nå de myndigheter som krävs, samt de som är berörda. Det är därför viktigt att processen är transparent, så att den som vill ska kunna få tillgång till information under processen.²⁵ Det material som ska finnas tillgängligt ska innehålla en beskrivning av verksamheten och dess syfte, alternativ och lokalisering, miljö som påverkas samt tänkbara åtgärder.²⁶ Tanken är att det ska finnas möjlighet för de olika parterna att påverka innehållet i den kommande miljökonsekvensbeskrivningen, innan en ekonomisk eller psykologisk bundenhet till ett visst alternativ blir för stark.²⁷ Samrådet är därför en av de viktigaste mekanismerna för kvalitetssäkring.²⁸

De uppgifter som framkommer under samrådet ska beaktas innan planen eller programmet antas eller läggs till grund för reglering, enligt 6:16 MB. Det finns dock inget krav på att kommunen måste välja miljöbästa alternativ.²⁹

2.4 Krav på dokumentet

Bestämmelserna i 6:12 MB utgör en skyldighet att ta med information enligt de uppräknade punkterna. Denna information ska dock vara rimlig med hänsyn till vissa aspekter, vilka återfinns i 6:13 MB.³⁰

Miljökonsekvensbeskrivningen ska, inom ramen för en miljöbedömning, identifiera, beskriva och bedöma den betydande miljöpåverkan som planen eller programmet kan antas medföra, enligt 6:12 MB.

Miljökonsekvensbeskrivningen ska också identifiera, beskriva och bedöma rimliga alternativ, enligt samma paragraf. Ordet rimlig sätts i detta fall i hänsyn till planens eller programmets syfte och geografiska räckvidd.

Miljökonsekvensbeskrivningen ska även, enligt 6:12 2 st MB, innehålla de uppgifter som listas i punkterna 1-10 i paragrafen.

²¹ Hedlund, A, Kjellander, C 2007, s. 103

²² Prop. 1997/98:45, *Miljöbalk, del 2*, s.694f

²³ Prop. 1997/98:45, *Miljöbalk*, s.286

²⁴ Hedlund, A, Kjellander, C 2007, s. 28

²⁵ Hörnberg-Lindgren, C 2005, s. 128f

²⁶ Hörnberg-Lindgren, C 2005, s. 171

²⁷ Michanek, Gabriel, Zetterberg Charlotta 2008. *Den svenska miljöretten* (Iustus Förlag AB, Uppsala) s. 198.

²⁸ Hedlund, A, Kjellander, C 2007, s. 25

²⁹ Prop. 2003/04:116, *Miljöbedömningar av planer och program*, s. 67f.

³⁰ prop. 2003/04:116, *Miljöbedömningar av planer och program*, s. 41.

Enligt artikel 5.1a i SMB-direktivet ska en miljörapport utarbetas, vilket i svensk lagstiftning motsvaras av en miljökonsekvensbeskrivning vilket kan utläsas av punkt c i artikel 2, där den betydande miljöpåverkan som planens eller programmets genomförande kan antas medföra och rimliga alternativ med hänsyn till planens eller programmets syfte och geografiska räckvidd identifieras, beskrivs och utvärderas, att jämföra med engelskans ”significant effects” och ”reasonable alternatives”. Uppgifterna som ska lämnas för detta ändamål finns i bilaga 1 till direktivet. I bilagan finns tio punkter, a-j, som i svensk lagstiftning i princip motsvaras av punkterna 1-10 i 6:12 MB, som därmed speglar sin motsvarighet i den europeiska.

Vilka områden eller förhållanden som bör omfattas av miljökonsekvensbeskrivningen avgörs genom en avgränsning, där man undersöker vilka områden som kan antas beröras av en betydande miljöpåverkan samt vilka effekter som kan antas medföra denna betydande påverkan. Innan en avgränsning för miljökonsekvensbeskrivningen genomförs, ska myndigheten eller kommunen samråda med den eller de kommuner och länsstyrelser som berörs av planen eller programmet. Detta följer av 6:13 MB.

I avgränsningsprocessen fokuserar man på vilken information som kan komma att vara viktig för beslutsprocessen. Avgränsningen ska fokusera på de effekter som kan antas ha en betydande miljöpåverkan, och ska ange vilka alternativ och sakfrågor som miljökonsekvensbeskrivningen ska behandla. Även metoder för analyser och arbetsgång bör rymmas i avgränsningsprocessen.³¹

Förutom att avgöra vad miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla så ska även omfattning och detaljeringsgrad av innehållet avgränsas. Utgångspunkten är att uppgifterna ska vara rimliga att kräva. Ordet *rimlig* innebär här att frågor och aspekter endast kan uteslutas om man kan visa att de inte är relevanta eller inte har med betydande miljöpåverkan att göra.³² Detta framgår av bestämmelserna i 6:13 MB.

De uppgifter som anses som rimliga att kräva vid beskrivning av de miljöområden som kan komma att påverkas betydligt är den samlade aktuella kunskap som finns på området.³³ Detaljeringsgraden i de uppgifter som kan krävas beror framförallt på hur pass detaljerad planen är – ju mer detaljerad plan desto mer precisering rymms i miljökonsekvensbeskrivningen.³⁴

Viktigt att komma ihåg i rimlighetsavvägningen är att även allmänhetens intresse ska tillgodoseas, vilket innebär att uppgifterna som lämnas i dokumentet inte får vara alltför opreciserade. Allmänheten inbegriper i

³¹ Boverket 2006, s. 23.

³² Prop. 2003/04:116, *Miljöbedömningar av planer och program*, s. 41.

³³ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 69f.

³⁴ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 70.

miljökonsekvensbeskrivningssammanhang inte enbart de berörda, utan alla som har ett intresse för planen eller programmet anses rymmas inom detta begrepp.³⁵

De krav som kan ställas på en miljökonsekvensbeskrivning är alltså att den betydande miljöpåverkan och rimliga alternativ ska identifieras, beskrivas och bedömas, samt att de uppgifter som listas i punkt 1-10 i 6:12 MB och a-j i direktiv 2001/42/EG redovisas. För att arbetet inte ska bli alltför omfattande bör en avgränsning göras där den betydande påverkan identifieras, för att sedan beskrivas och bedömas i miljökonsekvensbeskrivningen.

2.4.1 Alternativhantering

En miljökonsekvensbeskrivning för planer och program ska enligt 6:12 identifiera, beskriva och bedöma rimliga alternativ med hänsyn till planens eller programmets syfte och geografiska räckvidd. I EU-lagstiftningen motsvaras detta av artikel 5.1 i SMB-direktivet, som även den formulerar att rimliga alternativ ska identifieras, beskrivas och bedömas, med planen eller programmets syfte och geografiska räckvidd som utgångspunkt. Den engelska översättningen talar om ”reasonable alternatives”, vilket ligger väl i linje med den svenska språkversionen.

I miljökonsekvensbeskrivningen ska alltså rimliga alternativ identifieras, beskrivas och bedömas. Enligt Naturvårdsverkets handbok ska minst ett utredningsalternativ förutom nollalternativet redovisas, men i normalfallet är det rimligt att redovisa minst två.³⁶ Med rimliga alternativ menas olika sätt att uppnå målen med planen eller programmet.³⁷ Vad som kan anses rimligt avgörs genom bedömning och beslut från fall till fall.³⁸ I alternativhanteringen ingår alternativa planer såväl som alternativ inom ramen för planen. De rimliga alternativ som tas fram i processen bör uppvisa tillräckligt stora skillnader i utförande och lösningar för att nå syftet med planen eller programmet. Detta för att en meningsfull jämförelse mellan alternativen ska kunna göras. Den betydande miljöpåverkan som de olika alternativen kan antas medföra bör också beskrivas på ett likvärdigt sätt för att alternativen ska kunna jämföras.³⁹

Syftet med alternativen är att strategiska val ska kunna göras och motiveras i ett tidigt skede, för att därmed ha möjlighet att skapa en positiv

³⁵ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 70f.

³⁶ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 80.

³⁷ Europeiska kommissionen, *Genomförande av direktiv 2001/42 om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan*, s. 26f.

³⁸ Europeiska Gemenskapernas Kommission 2009, *Rapport från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, ekonomiska och sociala kommittén och regionkommittén om tillämpning och verkan av Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG av den 27 juni 1991 om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan*, s.5. (Hädanefter Kommissionens Rapport)

³⁹ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, bilaga 1.

miljöutveckling.⁴⁰ Här bör syftet för planen eller programmet särskilt uppmärksammas, då det ej bör vara så snävt att enbart ett alternativ finns att tillgå, tillsammans med planens geografiska avgränsning.⁴¹ Även syftet med miljöbedömning av planer och program, nämligen att främja en hållbar utveckling, bör uppmärksammas vid frågan om vad som kan anses vara rimliga alternativ.⁴²

Att belysa alternativ för att nå syftet är viktigt att göra för att kunna jämföra effekterna av dessa.⁴³ Alternativ ska enbart redovisas om de är möjliga att genomföra, ekonomi eller befintlig lokalisering utgör dock inte hinder för alternativhanteringen, även om helst bör falla under den berörda myndighetens eller kommunens rättsliga och geografiska behörighet. Detta är dock inget absolut krav – bättre alternativ som faller utanför denna ram bör ej uteslutas.⁴⁴

Skillnaderna mellan alternativen ska redovisas tydligt i miljökonsekvensbeskrivningen, med motivering till valt alternativ.⁴⁵ Formuleras inte relevanta alternativ så uppfylls inte de grundläggande kraven på miljökonsekvensbeskrivningen, vilket gör alternativhanteringen till ett absolut krav.⁴⁶ Alternativ som avsiktligt valts för att de medför en mycket större negativ miljöpåverkan, för att därmed få ett visst planförslag att framstå i bättre dager, hör inte hemma i en seriös miljöbedömning.⁴⁷

Alternativhanteringen för planer och program sker i fyra steg. Först undersöker man varför planen eller programmet genomförs, och om den överhuvudtaget behövs. Därefter undersöks vilka alternativ det finns för att nå målet med planen eller programmet. I nästa steg undersöks var utvecklingen ska ske, och i sista steget hur åtgärderna ska utformas och genomföras.⁴⁸ De uppgifter som ges i punkterna 2-4 i 6:12 MB, det vill säga nulägesbeskrivning, områden som kan antas påverkas samt särskilt skyddsvärda områden, utgör en grund för alternativhanteringen.⁴⁹

Alternativhanteringen för planer och program fokuserar främst på varför den görs samt alternativ för att nå målet, medan alternativhanteringen för projekt snarare fokuserar på var utvecklingen ska ske samt hur det ska utformas och genomföras.⁵⁰

⁴⁰ Prop. 2003/04:116, *Miljöbedömningar av planer och program*, s. 58.

⁴¹ Europeiska kommissionen, *Genomförande av direktiv 2001/42 om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan*, s. 26.

⁴² Naturvårdsverkets handbok 2009:1, bilaga 1.

⁴³ Prop. 1997/98:45, *Miljöbalk*, s. 289.

⁴⁴ Kommissionens rapport 2009, s. 27.

⁴⁵ Hedlund, A, Kjellander, C 2007, s. 45f.

⁴⁶ Hörnberg-Lindgren, C 2005, s. 91.

⁴⁷ Boverket 2006, s.26.

⁴⁸ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 77.

⁴⁹ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 95.

⁵⁰ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 77.

Ett exempel på hur vikten av en fullgod alternativhantering är Miljööverdomstolens dom i fallet MÖD 2006:57, där Vägverket i en ansökan om tillstånd att bygga om två färjelägen ej redovisat några alternativa lokaliseringar av färjeläget. Då inga alternativ fanns ansåg Miljööverdomstolen att ansökan i befintligt skick ej kunde läggas till grund för tillåtlighetsprövning utan en komplettering av miljökonsekvensbeskrivningen.

Ett annat exempel är Högsta Domstolens domslut i fallet NJA 2009:34. I detta fall ville Arvika Kommun, bland annat, anlägga en skyddsdam. I miljökonsekvensbeskrivningen fanns ingen redovisning av alternativ utformning av skyddsdammen tillgänglig i miljökonsekvensbeskrivningen, denna diskussion fördes istället under förhandlingar i Miljödomstolen. Detta var dock ej tillräckligt enligt Högsta Domstolen, som ansåg att hinder mot prövning av en ansökan om tillstånd att anlägga bland annat en skyddsdam förelåg. Detta eftersom miljökonsekvensbeskrivningen inte uppfyllt kravet på en redovisning av alternativa sätt att utforma dammen, vilket man påtalade är ett grundläggande krav.

2.4.2 Beskrivning av verksamheten

Miljökonsekvensbeskrivningen ska enligt 6:12 p1 MB innehålla en sammanfattning av planen eller programmets innehåll, där syftet med planen och programmet ska framgå. Enligt samma punkt ska även planen eller programmets förhållande till andra relevanta planer eller program sammanfattas, exempelvis bör en detaljplan beskriva hur den förhåller sig till översiktsplanen. Detta speglar helt punkt a i bilaga 1 till SMB-direktivet.

I sammanfattningen av innehållet ska även alternativen ingå, enligt Naturvårdsverket. Förhållandet till andra planer och program gäller dels sådana som finns inom kommunen som i andra, dels planer eller program på såväl olika nivåer som olika sektorer.⁵¹

2.4.3 Nulägesbeskrivning och nollalternativet

I miljökonsekvensbeskrivningen ska en beskrivning av miljöförhållanden samt ett nollalternativ ingå, som beskriver en trolig utveckling av det område som kan antas påverkas om planen eller programmet inte genomförs, enligt 6:12 p2 MB.

Nulägesbeskrivningen ska redovisa det befintliga tillståndet i miljön i hela det område som kan antas påverkas i betydande grad av genomförandet av planen eller programmet. Miljöförhållanden där betydande miljöpåverkan kan tänkas uppkomma ska redovisas, såväl positiva som negativa sådana.⁵²

⁵¹ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 94.

⁵² Europeiska kommissionen, *Genomförande av direktiv 2001/42 om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan*, s. 29.

Nollalternativet beskriver hur de undersökta områdena troligtvis kommer att utvecklas om inga ändringar genomförs.⁵³ Detta underlättar en senare jämförelse mellan alternativen.⁵⁴

Den svenska lydelsen speglar till största del punkt b i bilaga 1 till SMB-direktivet. Skillnaden är att den engelska versionen av punkt b i bilaga 1 till SMB-direktivet talar om uppgifter om relevanta uppgifter i nuläget, ”*relevant aspects of the current state of the environment*”. Detta visar tydligare än den svenska lydelsen i 6:12 p2 MB, som enbart talar om en beskrivning av miljöförhållanden, att det är de relevanta förhållandenas tillstånd i nutid som uppgifter ska lämnas om.

2.4.4 Beskrivning av särskilt påverkade områden

Miljökonsekvensbeskrivningen ska innehålla en redovisning av de miljöförhållanden som kan komma att påverkas betydligt, enligt 6:12 p3. Det motsvarar kraven i punkt c i bilaga 1 till SMB-direktivet, som berör uppgifter om kännetecknande miljöförhållandena i områden som kan antas komma att påverkas betydligt, i den engelska versionen ”*areas likely to be significantly affected*”.

Syftet med detta är att särskilt betona att en beskrivning ska göras av miljöförhållandena inom de områden som kan komma att påverkas betydligt, vilket kan utgå ifrån de områden som ska undersökas enligt 6:12 p6 MB, eller p f i bilaga I i SMB-direktivet. Exempel på detta är områden som innehåller särskilt skyddsvärd flora och fauna, eller tätbefolkade områden.⁵⁵

2.4.5 Effekter på Natura 2000 och andra miljöområden

Enligt 6:12 p4 MB ska miljökonsekvensbeskrivningen beskriva hur särskilt värdefulla områden som t.ex. Natura-2000 områden och andra områden som skyddas av europeisk eller svensk lag eller författning påverkas av planen eller programmet. Redovisning bör göras av samtliga befintliga miljöproblem, där betydande miljöpåverkan kan antas uppkomma. Redovisningskraven är likvärdiga de som existerar för redovisning av inverkan i 6:12 p6 MB.⁵⁶

Punkt d i bilaga 1 till SMB-direktivet motsvarar inte helt lydelsen i Miljöbalken. Här talas också om att påverkan på områden av särskild betydelse för miljön ska beskrivas, men även att alla befintliga

⁵³ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 80.

⁵⁴ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 94.

⁵⁵ Europeiska kommissionen, *Genomförande av direktiv 2001/42 om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan*, s. 30.

⁵⁶ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 95.

miljöproblem som är relevanta för planen eller programmet ska beskrivas. Lydelsen i punkt d i direktivet går alltså utöver punkt 4 i Miljöbalken. Dessa krav kan istället anses utgå ifrån 6:12 p2 och 3.

2.4.6 Påverkan av miljö kvalitetsmål

Miljökonsekvensbeskrivningen ska beskriva hur relevanta miljö kvalitetsmål och andra miljöhänsyn beaktats i planen eller programmet, enligt 6:12 p5, vilket också kan utläsas i punkt e i bilaga 1 till SMB-direktivet.

De 16 miljö kvalitetsmål som ställts upp som nationella miljömål i Sverige ska beaktas,⁵⁷ men även andra internationella och nationella miljömål, samt miljömål på EU-nivå anses vara relevanta. Viktigt att notera är att detta enbart gäller om de är av betydelse för planen eller programmet.⁵⁸

2.4.7 Inverkan

En miljökonsekvensbeskrivning för planer och program ska redovisa den betydande miljöpåverkan som planen, programmet eller projektet kan antas ge upphov till på ett antal områden, enligt 6:12 p6. Detta motsvaras i europeisk lagstiftning av punkt f i bilaga 1 till SMB-direktivet. Skillnaden är att den europeiska lagstiftningen tydligare framhåller att även andra områden kan komma att ingå, genom att formulera att de områden som nämns är inbegripna i de områden som kan komma att påverkas, medan den svenska lagstiftningen i Miljöbalken tar upp att betydande miljöpåverkan avseende olika områden ska beskrivas. I en fotnot till punkt f i bilaga 1 till SMB-direktivet tas även upp att påverkan bör inbegripa sekundära, kumulativa, samverkande, permanenta och tillfälliga, positiva och negativa effekter på kort, medellång och lång sikt.

Redovisningen ska innehålla såväl en identifiering av den betydande miljöpåverkan, som en beskrivning och bedömning av denna.⁵⁹ Både positiva och negativa effekter,⁶⁰ såväl som tillfälliga, långvariga och permanenta, ska redovisas i en miljökonsekvensbeskrivning.⁶¹ Detta framgår av proposition och Naturvårdsverkets handbok, samt bilaga 1 i SMB-direktivet.

Positiva och negativa miljöeffekter bör ej kvittas mot varandra, istället bör båda tas hänsyn till.⁶² Viktigt att notera är att listan i 6:12 p6 MB över de områden som ska redovisas är ej uttömmande, utan det finns möjlighet och

⁵⁷ Naturvårdsverkets handbok 2009:1 s. 95.

⁵⁸ Europeiska kommissionen, *Genomförande av direktiv 2001/42 om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan*, s. 30.

⁵⁹ Naturvårdsverkets handbok 2009:1 s. 95f.

⁶⁰ Prop. 2003/04:116, *Miljöbedömningar av planer och program*, s. 65.

⁶¹ Naturvårdsverkets handbok 2009:1 s. 98.

⁶² Naturvårdsverkets handbok 2009:1 s. 36.

ibland även en skyldighet att redovisa effekter även på andra områden.⁶³ Detta framgår, som tidigare nämnts, tydligt i SMB-direktivet.

I dokumentet ska även samband mellan faktorerna nämnas, såväl som direkta, indirekta, kumulativa, samt samverkande effekter. För de kumulativa effekterna ska såväl de additiva som de synergistiska och de antagonistiska redovisas. *Additiva* effekter är sådana effekter som tillsammans med andra innebär betydande miljöpåverkan. *Synergistiska* effekter är sådana som förstärker andra effekter, medan *antagonistiska* effekter är sådana som minskar andra. Även tröskeleffekter bör försöka identifieras.⁶⁴ Det är också viktigt att så långt som möjligt beskriva de samverkande effekterna av dessa, eftersom detta ger en tydligare bild av vad som kan hända än om man enbart ser till de enskilda effekterna.⁶⁵

Osäkerheter och kunskapsluckor ska öppet redovisas, och vid behov ska även så kallade "worst case-scenarios" tas med.⁶⁶ Det bör motiveras varför vissa effekter anses viktigare än andra, och om en effekt bedöms som obetydlig ska skälet till detta redovisas.⁶⁷

Ett exempel på att vikten av att identifiera, beskriva och bedöma effekterna är Miljööverdomstolens beslut i MÖD 2003:27. I detta fall skulle det framtida nyttjandet av en betongkonstruktion undersökas, och med detta följde ett krav på en miljökonsekvensbeskrivning. Bolaget nöjde sig dock med att konstatera att riskerna är låga, och därmed följde ingen vidare beskrivning av eventuella effekter. Miljödomstolen ansåg att inlämnad miljökonsekvensbeskrivning i målet inte var tillfredsställande och förelade sökanden att komplettera. Miljööverdomstolen fastställde underrättens beslut och uttalade att de uppgifter som lämnats inte räckte för att uppfylla ens mycket lågt ställda krav på en miljökonsekvensbeskrivning. De motiverade beslutet med att en upprättad miljökonsekvensbeskrivning är en processförutsättning. Beskrivningen ska bl.a. innehålla en identifiering och beskrivning av verksamhetens direkta och indirekta effekter för att möjliggöra en samlad bedömning av dessa effekter på människors hälsa och miljön. En sådan beskrivning skulle i ett fall som detta troligtvis inte behöva bli särskilt omfattande för att vara godtagbar. Dock var de beskrivna miljöeffekterna begränsade till att konstatera att riskerna var ringa, varför Miljööverdomstolen ansåg att de inte var tillräckliga för att uppfylla ens lågt ställda krav på en miljökonsekvensbeskrivning.

2.4.8 Åtgärdsbeskrivning

Enligt 6:12 p 7 MB ska miljökonsekvensbeskrivningen beskriva åtgärder för att förebygga, hindra eller motverka betydande negativ miljöpåverkan.

⁶³ Europeiska kommissionen, *Genomförande av direktiv 2001/42 om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan*, s. 31.

⁶⁴ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 96ff.

⁶⁵ Prop. 2003/04:116, *Miljöbedömningar av planer och program*, s. 65.

⁶⁶ Hedlund, A, Kjellander, C 2007, s. 68.

⁶⁷ Hedlund, A, Kjellander, C 2007, s. 63f.

Syftet med detta är att undersöka hur en negativ betydande miljöpåverkan kan motverkas.⁶⁸ Detta överensstämmer i stort sett med punkt g i bilaga 1 till SMB-direktivet, som till skillnad från miljöbalken påpekar att åtgärderna så långt som möjligt ska försöka uppväga varje betydande negativ miljöpåverkan, jämför med den engelska lydelsens ”offset”.

I första hand är åtgärder som innebär att genomförande av planen eller programmet inte medför en betydande miljöpåverkan att föredra. Det är även att föredra att de kan bidra till en positiv miljöutveckling. I vissa fall kan det av exempelvis ekonomiska skäl vara omöjligt eller orimligt att undvika betydande miljöpåverkan.⁶⁹

I princip kan fyra olika åtgärder identifieras, i den rangordning som följer:

- skyddsåtgärder eller förebyggande åtgärder
- återställande åtgärder
- kompensationsåtgärder
- kompletterande åtgärder för en positiv miljöutveckling.

Som tidigare nämnts är en åtgärd som gör att en negativ miljöpåverkan undviks att föredra framför enbart förebyggande, reducerande, åtgärder. Reducerande åtgärder är dock att föredra framför återställande åtgärder såsom att återställa miljötilståndet i påverkat område till hur det var innan påverkan skett. Reducerande åtgärder kan kompletteras med återställande åtgärder för bästa effekt. En återställande åtgärd är att föredra framför en kompensationsåtgärd, som istället kan användas som för att komplettera övriga åtgärder.⁷⁰

I Sverige används kompensationsåtgärder främst för att bevara och utveckla den biologiska mångfalden.⁷¹ Man kan även ställa krav på kompensationsåtgärder i samband med tillstånd för verksamheter och åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka vissa särskilt skyddade områden. 7:29 p3 MB fastställer att tillstånd till verksamheter som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett naturområde, definierat enligt 7 kap. MB, kan ges om de åtgärder vidtas som behövs för att kompensera för förlorade miljövärden så att syftet med att skydda det berörda området ändå kan tillgodoses.

I dokumentationen och beskrivningen av planerade åtgärder är det viktigt att beskriva säkerheten i de uppgifter som ges, samt att redovisa eventuella osäkerheter. Skillnader mellan genomförande och icke genomförande av planen bör redovisas, vilket kan göras i exempelvis alternativhanteringen i ett så kallat nollalternativ.⁷²

⁶⁸ Europeiska kommissionen, *Genomförande av direktiv 2001/42 om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan*, s. 31.

⁶⁹ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s.86f.

⁷⁰ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s.86.

⁷¹ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s.86.

⁷² Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s.98.

2.4.9 Sammanfattning av processen

Enligt 6:12 p8 MB ska en sammanfattande redogörelse för hur bedömningen av den information som finns dokumentet redovisas, såväl som skälen till valt alternativ och eventuella problem som uppkommit under processen, vilket motsvaras av punkt g i bilaga 1 till SMB-direktivet.

I denna sammanfattning ingår osäkerheter i alternativbedömningen, osannolika händelser och konsekvenserna av dessa - så kallade "worst case-scenarios".⁷³ Även tekniska brister och brist på kunskap ska redovisas. Uppgifter och information som skulle kunna bidra till ökad kvalitet men som inte finns tillgängligt, alternativt skulle kräva orimligt stora resurser, får utelämnas. Dock ska utelämnandet av uppgifterna redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen.⁷⁴

Anledningen till detta är att läsaren ska ges en bild av hur processen gått till, och inte enbart vilka resultat som kommit fram i denna.⁷⁵

2.4.10 Uppföljning

I miljökonsekvensbeskrivningen ska det redogöras för hur man tänker sig följa upp och övervaka den betydande miljöpåverkan som planen eller programmet medför, i enlighet med 6:12 p9. Detta motsvaras i europeisk lagstiftning av punkt i bilaga 1 i SMB-direktivet, som hänvisar till artikel tio i direktivet. Där kan man utläsa att det är den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planerna och programmen leder till som ska övervakas, för att på ett tidigt stadium identifiera oförutsedd negativ påverkan och därmed kunna vidta lämpliga avhjälpande åtgärder.

Den information som ges bör vara så utförlig som möjligt, och även här är det viktigt att osäkerheter inte utelämnas. Vid eventuella tveksamheter bör man utgå ifrån den information man har att tillgå, och nämna att den kan komma att justeras.⁷⁶

2.4.11 Icke-teknisk sammanfattning

Den icke-tekniska beskrivningen ska innehålla en sammanfattning av punkterna 1-9 i paragrafen 6:12 MB, enligt punkt 10 i samma paragraf. Detsamma går att utläsa i punkt j i bilaga 1 till SMB-direktivet.

Det formella kravet på en icke-teknisk sammanfattning är enligt Boverket att innehållet i miljökonsekvensbeskrivningen ska göra den information som finns i miljökonsekvensbeskrivningen tillgänglig och förståelig för lekmän. Det är rimligt att de uppgifter som legat till grund för miljökonsekvensbeskrivningen används som riktlinjer för vilken

⁷³ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 88.

⁷⁴ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 90.

⁷⁵ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s.99.

⁷⁶ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s.99.

information som ska ges även i den icke-tekniska beskrivningen.⁷⁷ Den bör innehålla övergripande tabeller med jämförelse av de alternativ som undersökts samt en jämförelse av nuvarande situation och kommande sådan.⁷⁸

2.4.12 Rimlighetsavvägning

En miljökonsekvensbeskrivning för planer och program ska enligt 6:13 MB innehålla de uppgifter som är rimliga med hänsyn till

- bedömningsmetoder och aktuell kunskap,
- planens eller programmets innehåll och detaljeringsgrad,
- allmänhetens intresse, och
- att vissa frågor kan bedömas bättre i samband med prövningen av andra planer och program eller i tillståndsprövningen av verksamheter eller åtgärder.

Detta går utöver lydelsen i artikel 5.2 i SMB-direktivet som inte tar upp allmänhetens intresse som ett krav, men däremot var i beslutsprocessen planen eller programmet befinner sig. Detta noteras exempelvis i prop. 2003/04:116, som behandlar miljöbedömningar av planer och program.⁷⁹

Det första kravet anger att kraven ska vara rimliga med hänsyn till bedömningsmetoder och aktuell kunskap. Naturvårdsverket rekommenderar att de verktyg och metoder som bedöms som mest lämpliga för ändamålet bör användas.⁸⁰ Detta innebär att befintliga metoder och verktyg bör användas, även om viss anpassning kan behövas. Om lämpliga metoder eller verktyg ej finns att tillgå bör detta tas upp och förklaras i miljökonsekvensbeskrivningen.⁸¹

Med aktuell kunskap menas enligt Naturvårdsverket den samlade kunskap som finns i samhället på ett visst område, vilket bör ses i vid mening.⁸² I de fall uppgifter saknas på något område kan de behöva undersökas eller kompletteras med nya, egna, undersökningar. I första hand ska befintlig kunskap försöka användas.⁸³

Det andra kravet ställer krav på att informationen i miljökonsekvensbeskrivningen ska vara rimlig med hänsyn till planen eller programmets detaljeringsgrad. Med detta menas att de undersökta områdena och effekterna behöver preciseras mer detaljerat ju längre ner i den

⁷⁷ Boverket 2006, s.44.

⁷⁸ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 99.

⁷⁹ Prop. 2003/04:116, *Miljöbedömningar av planer och program*, s. 53.

⁸⁰ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, bilaga 1.

⁸¹ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 69.

⁸² Naturvårdsverkets handbok 2009:1, bilaga 1.

⁸³ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 69f.

hierarkiska nivån den befinner sig, en översiktsplan behöver alltså inte vara lika detaljerad i fråga om effekter som en detaljplan.⁸⁴

Det tredje kravet anger att uppgifterna ska vara rimliga med utgångspunkt från allmänhetens intresse. Till allmänheten räknas alla som kan ha intresse av planen eller programmet in, och alltså inte enbart de som berörs av den. Vilka som ska anses ha intresse av planen bör utses genom en bedömning av kommun eller myndighet. Exempelvis kan man bjuda in till ett brett samråd i början av processen för att avgöra hur stort intresset är.⁸⁵

Det sista kravet anger att uppgifterna i miljökonsekvensbeskrivningen ska vara rimliga med hänsyn till att vissa frågor kan bedömas bättre i samband med annan prövning. Syftet med detta är att undvika dubbelarbete. En del frågor behandlas bättre på antingen en övergripande eller detaljerad nivå. Det är dock viktigt att inte skjuta ner frågor i den hierarkiska nivån så att förutsättningarna för exempelvis en detaljplan är satta i översiktsplanen, utan att eventuella konsekvenser och effekter utretts tillräckligt.⁸⁶

⁸⁴ Europeiska kommissionen, *Genomförande av direktiv 2001/42 om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan*, s. 27f.

⁸⁵ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 70f.

⁸⁶ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 72.

3 Granskningsmallen

3.1 Introduktion till granskningsmallen

I detta kapitel går den mall som använts för att senare granska en detaljplan och en översiktsplan igenom. Informationen kan användas för att förstå frågorna och för att ge tips om hur mallen kan användas. Granskningsmallen i sin ursprungliga form finns tillgänglig i bilaga A i arbetet.

Granskningsmallen är framtagen för detta arbete. Den bygger på den information som framkommit tidigare i arbetet, samt inspiration från befintliga granskningsmodeller jag kommit i kontakt med tidigare i mina studier. Granskningsmallen underlättar kontrollen av huruvida de uppgifter som ska, bör och kan finnas i en miljökonsekvensbeskrivning verkligen finns i dokumentet. Mallen kan användas för att säkerställa att kvaliteten på dokumentet är tillräckligt hög, något som är ett krav enligt artikel 12.2 i SMB-direktivet.

Den första mall jag använt som referens är Landskronamodellen. Landskronamodellen är framtagen av Landskrona kommun för att genom förbättrat beslutsunderlag förebygga onödiga negativa konsekvenser för miljön. Detta görs genom miljökonsekvensbeskrivningar, som ska göras innan Landskrona kommuns organ fattar beslut, som inte gäller tillsyn, individärenden eller personalfrågor, och vars genomförande kan leda till en miljöeffekt av inte ringa betydelse.⁸⁷ För att underlätta detta har granskningsmallar tagits fram, och denna mall har sedan använts som referensmall för min egen granskningsmall.⁸⁸

Den andra mallen som jag utgått ifrån är en granskningsmall som tagits fram för att granska miljökonsekvensbeskrivningar för verksamheter och åtgärder enligt Rådets direktiv 85/337/EEG av den 27 juni 1985 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, med de ändringar som följer av Rådets direktiv 97/11/EG av den 3 mars 1997.⁸⁹ Då kravbilderna till stora delar är densamma för planer och program har jag valt att använda även denna som referens och inspiration för att granska miljökonsekvensbeskrivningar för planer och program.

⁸⁷ MKB-riktlinjer med tillämpningsanvisningar för Landskrona Kommun (Tillgänglig via <http://www.landskrona.se/documents/landskrona/documents/milj%C3%B6/mkbriktlinjer.pdf> (111229))

⁸⁸ Mallen finns tillgänglig som bilaga (6) genom <http://www.landskrona.se/documents/landskrona/documents/milj%C3%B6/mkbriktlinjer.pdf> (111229)

⁸⁹ *Guidance on EIA, EIS Review*. Environmental Resources Management, Edinburgh 2001. Tillgänglig via <http://ec.europa.eu/environment/eia/eia-guidelines/g-review-full-text.pdf> (120203)

3.2 Genomgång av mallen

3.2.1 Beskrivning av projektet

3.2.1.1 Syfte och attribut

Enligt 6:12 p1 MB ska behovet och syftet med projektet alltid beskrivas. Detta innebär att det krävs ett fullgott svar på fråga 1.1.1, som fokuserar på om och i så fall hur dessa beskrivits, för att miljökonsekvensbeskrivningen ska kunna godkännas. Viktigt att ha i åtanke är att syftet inte får vara så snävt att enbart ett godtagbart alternativ finns.

Fråga 1.1.2 frågar huruvida det finns tillräckligt med uppgifter och material, såsom ritningar, kartor och planmaterial, för att förstå beskrivningen av projektet.

Projektets utformning och användning ska beskrivas enligt 6:12 p1 MB. Ett fullgott svar på fråga 1.1.3, där utformning och användning undersöks, är därför en förutsättning för att miljökonsekvensbeskrivningen ska kunna godkännas.

Lokaliseringen för alla delar ska beskrivas, enligt 6:7 p1 respektive 6:12 MB. Detta är också ett krav för att lokaliseringskravet i 2:6 MB ska anses uppfyllt. Ett fullgott svar på fråga 1.1.4 är därför en förutsättning för att miljökonsekvensbeskrivningen ska kunna godkännas.

Enligt 6:12 p1 MB ska det redovisas huruvida andra projekt påverkas av planen eller programmet. Exempel på detta är översiktsplan genom detaljplan. Ett fullgott svar på fråga 1.1.5, som frågar om övriga eventuellt påverkade projekt identifierats, är en förutsättning för att miljökonsekvensbeskrivningen ska kunna godkännas.

3.2.1.2 Projektets storlek

Det landområde som påverkas, permanent eller tillfälligt, bör märkas ut med storlek och placeras på en karta för att läsaren ska få en uppfattning om vilka områden det är som påverkas och storleken på dessa. Dessa uppgifter ligger till grund för fråga 1.2.1.

Fråga 1.2.2 ställer frågan om avgränsningsprocessen beskrivits, där de områden som behandlas i miljökonsekvensbeskrivningen ska vara så pass vidsträckta att alla potentiellt betydelsefulla effekter täcks in. Samtliga negativa och positiva effekter som kan uppstå ska täckas in. Detta framgår av bilaga 1 till SMB-direktivet.

Fråga 1.2.3 ställer frågan om återställande och användande av mark som används enbart tillfälligt beskrivits. Om mark enbart används tillfälligt bör återställande och användning av marken beskrivas, särskilt fokus bör ligga

på återställande eftersom det annars kan röra sig om mer långvariga effekter. Uppgifter om detta ligger sedan till grund för besvarande av frågan.

Fråga 1.2.4 behandlar frågan om nulägesbeskrivning, och om den innehåller den information som behövs. En nulägesbeskrivning är ett krav enligt 6:12 p2 MB, vilket innebär att frågan måste besvaras jakande. I nulägesbeskrivningen ska pågående och planerad användning av mark- och vattenområden beskrivas. Till grund för bedömningen kan man undersöka om de områden som nämns i 6:12 p6 MB berörs, och vid utelämnande om motivet till detta motiveras. Områdena bör också vara utmärkta på karta för att enklare skapa en bild av var berörda områden ligger.

För planer och program som medger tillstånd till bostads- och industriområden är det intressant att veta vilka attribut som medges enligt denna, vilket fråga 1.2.5 fokuserar på.

Fråga 1.2.6 behandlar påverkan av transport och infrastruktur, och liknar de krav som ställs i 6:12 p6. Även om området inte nämns specifikt, kan krav på sådana uppgifter ställas då de områden som ställs upp i lagen inte sätter gräns för vilka uppgifter som kan efterfrågas. Detta framgår bland annat av EU-lagstiftningen i bilaga 1 till SMB-direktivet.

3.2.1.3 Risk för olyckor och fara

Riskbedömning är ett av momenten man bör undersöka när det ska avgöras huruvida en effekt kan ha en betydande påverkan eller ej, enligt punkt 2 i bilaga 2 till SMB-direktivet. Eventuella risker bör därför redovisas, vilket fråga 1.3.1 fokuserar på.

Fråga 1.3.2 ställer frågan huruvida metoder för att förhindra och behandla olyckor och onormala händelser diskuteras, vilket bör göras i en miljökonsekvensbeskrivning.⁹⁰

3.2.2 Alternativ

En fullgod alternativhantering är ett obligatoriskt lagkrav för enligt 6:12 MB samt 6:12 p8 MB, vilket gör att svaret på fråga 2.1, som ställer frågan om alternativ övervägts i processen och om dessa redovisats, måste vara positivt för att miljökonsekvensbeskrivningen ska kunna godkännas. Som riktlinjer vid granskning kan nämnas att minst ett utredningsalternativ ska finnas, förutom nollalternativet, även om det är rimligt att kräva två. Finns inget utredningsalternativ kan frågan inte heller besvaras jakande.

Även svaret på fråga 2.2, om alternativa lokaliseringar diskuterats och redogjorts för, måste vara positivt. I det fall alternativa lokaliseringar ej

⁹⁰ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 98.

undersökts ska miljökonsekvensbeskrivningen i normalfallet ej godkännas, jämför domskälen i MÖD 2006:57. Endast i undantagsfall får alternativa lokaliseringar utelämnas, i sådana fall ska en fullgod förklaring för detta finnas tillgänglig.

Nollalternativet är en förutsättning för att miljökonsekvensbeskrivningen ska kunna godkännas enligt 6:7 p4 MB samt 6:12 p2 MB. Saknas detta kan miljökonsekvensbeskrivningen ej godkännas, vilket gör att ett positivt svar på fråga 2.3 är en förutsättning.

Fråga 2.4-5 fokuserar på jämförande av miljöeffekter för alternativen samt huruvida de beskrivna alternativen är realistiska och genomförbara i förhållande till projektet. Till hjälp vid avvägningen i fråga 2.5 är huruvida alternativen är ekonomiskt rimliga samt storleken på den geografiska avgränsningen, ju större den är desto större är kraven på alternativhanteringen.

3.2.3 Beskrivning av påverkad miljö

I enlighet med 6:12 p2 MB och 6:12 p3 MB ska miljöförhållandena i de områden som kan antas komma att påverkas betydligt beskrivas. De områden som undersöks i fråga 3.1–13 är de som räknas upp i 6:12 p6 MB.

För att en fråga ska kunna besvaras jakande krävs det att tillräcklig information lämnats. Vid avvägning huruvida den information som finns är tillräcklig eller ej ska det tas i beräkning att det anses rimligt att all tillgänglig kunskap på det specifika området tagits i beaktning. I det fall ett område ej behandlats, och orsaken till detta nämnts i dokumentet, ska frågan lämnas utan avseende om förklaringen anses godtagbar.

3.2.4 Betydande miljöpåverkan

3.2.4.1 Avgränsning

4.1.1 fokuserar på huruvida avgränsningsprocessen beskrivits, där fokus bör ligga på hur undersökta områden valts ut och varför, vilka effekter som valts ut och varför samt vilka alternativ man diskuterar och varför. Fokus ska ligga på den positiva och negativa *betydande miljöpåverkan* som genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra.⁹¹

4.1.2, som ställer frågan om betydelsefulla miljökonsekvenser identifierats och valts ut, är kopplad till 6:13 för planer och program och är ett absolut krav enligt dessa. Det krävs därför ett positivt svar på fråga 4.1.2 för att miljökonsekvensbeskrivningen ska kunna godkännas. Till grund för bedömningen ska det fokuseras på huruvida uppgifterna är rimliga i förhållande till projektets storlek, geografiska avgränsning och vilka

⁹¹ Boverket 2006, s. 23.

områden som berörs. Frågor och aspekter för endast avförs om de anses orimliga att kräva, där rimlighetskravet är brett, eller om betydande påverkan ej anses uppstå.⁹²

Samråd med berörda myndigheter och allmänhet är ett krav för miljökonsekvensbeskrivningar, enligt 6:13 MB. Ett positivt svar på fråga 4.1.3, som ställer frågan om samråd med berörda myndigheter hållits, är därför en förutsättning för att miljökonsekvensbeskrivningen ska kunna godkännas. Vilka som är berörda myndigheter varierar från fall till fall, men bör kunna utläsas av vilka områden som kan antas påverkas. Viss vägledning finns i 6:13 MB där det står att berörd länsstyrelse och berörda kommuner ska vara med, och vid nationella planer ska Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och andra berörda statliga förvaltningsmyndigheter vara med.

4.1.4-5 fokuserar på om man tagit hänsyn till allmänhetens och intressegruppers åsikter, och hur de uppgifter som kommit fram under samrådet/n redovisats. Detta är ett krav enligt 6:16 p2 MB för planer och program, varför ett positivt svar på fråga 4.1.4-5 är en förutsättning för att miljökonsekvensbeskrivningen ska kunna godkännas för dessa projekt.

Upprättandet av miljökonsekvensbeskrivningen ska kungöras på lämpligt sätt, vilket är ett krav enligt 6:14 för planer och program. Ett positivt svar på fråga 4.1.6, som ställer frågan om miljökonsekvensbeskrivningen kungjorts på lämpligt sätt, krävs därför för att miljökonsekvensbeskrivningen ska kunna godkännas. Till grund för bedömningen ligger huruvida kungörelsen skett till samtliga berörda myndigheter, kommuner och allmänheten, samt om dessa fått skälig tid att yttra sig.

3.2.4.2 Förutsägelse av direkta effekter

Frågorna i detta avsnitt, 4.2.1–12, är avsedda att belysa huruvida de områden som räknas upp i 6:12 p6 för planer och program som områden som ska undersökas för att se om betydande miljöpåverkan kan antas uppstå har behandlats eller ej. Samtliga frågor är obligatoriska att besvara enligt samma paragrafer.

Vid granskning ska fokus läggas på huruvida de uppgifter som krävs för att påvisa och bedöma inverkan verksamheten eller åtgärden kan antas medföra finns att tillgå eller ej. Faktorer som spelar in är exempelvis art, styrka och räckvidd av de störningar som verksamheten kan medföra. Redovisningen ska innehålla såväl en identifiering av den betydande miljöpåverkan, som en beskrivning och bedömning av denna.⁹³

⁹² Prop. 2003/04:116 s. 41

⁹³ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 95f.

3.2.4.3 Förutsägelse av sekundära, kumulativa, temporära mm effekter

Frågorna i detta avsnitt, 4.3.1-6 i granskningsschemat, är avsedda att belysa andra effekter än de direkta – de indirekta, temporära, långtida, permanenta samt kumulativa. Även onormala förhållanden ska undersökas.

Dessa effekter ska ses i ljuset av de områden som räknas upp i föregående granskningsavsnitt, och kan gälla såväl enskilda områden som två eller flera gemensamt. Granskning av sekundära, temporära och kumulativa effekter bör göras, vilket följer av direktiv 2001/42/EG.

3.2.4.4 Förutsägelse av effekter på människors hälsa och hållbar utveckling

Frågorna i detta avsnitt fokuserar på kraven i 6:12 p 5-6 MB för planer och program.

Redovisning av direkta och sekundära effekter på människors hälsa och välfärd är ett lagkrav enligt 6:12 p6 MB. Ett positivt svar på fråga 4.4.1, som ställer frågan om dessa uppgifter redovisats, är därför en förutsättning för att miljökonsekvensbeskrivningen ska kunna godkännas.

Påverkan på biologisk mångfald, global klimatändring, och hållbar utveckling är ett lagkrav för miljökonsekvensbeskrivningar för planer och program enligt 6:12 p5-6 MB och ett positivt svar på fråga 4.4.2, som ställer frågan om dessa uppgifter redovisats, är därför en förutsättning för att miljökonsekvensbeskrivningen ska kunna godkännas.

3.2.4.5 Utvärdering av effekternas betydelse

Miljökonsekvensbeskrivningen ska identifiera, beskriva och bedöma den betydande miljöpåverkan som planens eller programmets genomförande kan antas medföra, enligt 6:12 MB. Det är därför obligatoriskt att den information som använts för att uppskatta omfattningen av de väsentliga miljöeffekterna och konsekvenserna varit tillräcklig, och att denna information beskrivits tydligt, vilket gör att fråga 4.5.1, som ställer frågan om tillräcklig information finns för att uppskatta omfattningen av väsentliga miljöeffekter, måste besvaras jakande. Till hjälp vid bedömningen av frågan kan det exempelvis undersökas om samtliga effekter på de områden som nämns i 6:12 p6 MB eller punkt f i bilaga 1 till direktiv 2001/42/EG finns med och hur stor säkerheten i uppgifterna är.

Osäkerheter och luckor i materialet bör anges och förklaras.⁹⁴ Den information som i dokumentet behandlar detta ligger till grund för besvarande av fråga 4.5.2, som ställer frågan om detta osäkerheter och luckor redovisats.

⁹⁴ Hedlund, A, Kjellander, C 2007, s. 68.

Såväl positiv som negativ påverkan bör beskrivas enligt bilaga 1 till SMB-direktivet, det är därför viktigt att samtliga sådana beskrivs i materialet. Den information som ges ligger till grund för besvarande av fråga 4.5.3.

3.2.5 Åtgärdsbeskrivning

Vid bedömning av kapitel 5 bör särskilt fokus ligga på förekomsten av föreslagna åtgärder, vilken typ av åtgärder som föreslagits och hur dessa presenterats. Fråga 5.1 måste ha besvarats jakande för att kapitlet ska kunna få godkänt betyg.

Redovisning av potentiella hindrande, begränsande eller förebyggande åtgärder är ett absolut krav för såväl miljökonsekvensbeskrivningar för verksamheter och åtgärder enligt 6:7 p2 MB som för planer och program enligt 6:12 p7 MB. Ett positivt svar på fråga 5.1, som ställer frågan om potentiella hindrande, begränsande eller förebyggande åtgärder diskuterats, är därför ett måste för att miljökonsekvensbeskrivningen ska kunna godkännas.

För att besvara fråga 5.2, som ställer frågan om hur de åtgärder som planeras beskrivits, ska planerade åtgärder i miljökonsekvensbeskrivningen undersökas. Det bör angivas i vilken mån de beräknas vara effektiva, med storleksangivelse på exempelvis minskning av betydande miljöpåverkan, samt skäl till valda åtgärder.⁹⁵ De betydande miljöpåverkan ska så långt som möjligt avhjälpas, i enlighet med punkt g i bilaga 1 till SMB-direktivet.

I det fall att betydande miljöpåverkan ej har någon föreslagen åtgärd, bör avsaknad av detta förklaras. Dessa uppgifter ligger till grund för besvarandet av fråga 5.3, som ställer frågan om återstående eller obearbetade effekter redovisats.

För besvarande av fråga 5.4, som ställer frågan om eventuella osäkerheter redovisas, ska uppgifter om effekter där tillräcklig information ej funnits att tillgå undersökas. Dessa bör redovisas om sådana finns, för att föreslagna åtgärder enklare ska kunna bedömas.⁹⁶

Fråga 5.5 ställer frågan om vem som ansvarar för implementering, inklusive finansiering, av de förebyggande åtgärderna, och uppgifter om detta ligger till grund för besvarande av frågan.

Eventuella negativa effekter av de förebyggande åtgärderna bör beskrivas, dessa uppgifter ligger till grund för besvarande av fråga 5.6.

⁹⁵ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s.98.

⁹⁶ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s.98.

3.2.6 Icke-teknisk sammanfattning

Detta avsnitt behandlar kraven på en icke-teknisk sammanfattning som är ett krav enligt 6:12 p10 MB för planer och program. En icke-teknisk sammanfattning är ett absolut krav enligt nämnda paragraf varför ett positivt svar på fråga 6.1, som ställer frågan om en icke-teknisk sammanfattning finns i dokumentet, är ett krav för att miljökonsekvensbeskrivningen ska kunna godkännas.

Till grund för bedömningen av frågorna 6.2-6, som fokuserar på olika delar i den icke-tekniska sammanfattningen, ska innehållet i den icke-tekniska bedömningen vara. Den bör innehålla en sammanfattning av den information som getts i arbetet, med fokus på huvudresultatet, tillsammans med kartor, diagram och tabeller när så är möjligt samt en beskrivning av eventuella osäkerheter. Det är också viktigt att hela sammanfattningen är skriven på ett icke-tekniskt språk, som ska kunna förstås av lekmän.

3.2.7 Kvalitet på presentationen

Avsnitt 7 fokuserar på dokumentet i sin helhet, och om den information som framkommit i denna lagts fram på ett föredömligt sätt. Informationen utgår till stor del från Naturvårdsverkets riktlinjer för god kvalitet.⁹⁷

7.1 ställer frågan om dokumentet är opartiskt och objektivt skrivet, och om presentationen av fakta är rimlig. Detta för att ge ett så tillförlitligt underlag som möjligt för läsare och beslutsfattare.

Fråga 7.2 ställer frågan om de metoder som använts förklarats, och om de kan anses vara rimliga. Detta bör redovisas så att en läsare kan få en bild av hur miljökonsekvensbeskrivningsprocessen genomförts.⁹⁸

Fråga 7.3 undersöker huruvida osäkerheter i metoder och bedömningar redovisats. Detta bör göras för att ge en så fullständig bild av det resultat man kommit fram till som möjligt.⁹⁹ Detta framhålls också som ett krav för beskrivning av alternativhantering i punkt 8 i 6:12 MB.

Fråga 7.4 frågar om en innehållsförteckning i början av dokumentet finns. Detta bör finnas för att visa att arbetet har en tydlig och genomtänkt struktur, vilket en miljökonsekvensbeskrivning bör ha.¹⁰⁰

De analyser som använts i dokumentet bör vara uppbackade av data och bevis, med tydliga referenser, vilket fråga 7.5 fokuserar på.¹⁰¹

⁹⁷ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 85.

⁹⁸ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 85

⁹⁹ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 85

¹⁰⁰ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 85

¹⁰¹ Naturvårdsverkets handbok 2009:1, s. 85

Fråga 7.6 fokuserar på om dokumentet är förståeligt men koncist, och om onödig information och data undviks. Detta för att ge läsare och beslutsfattare ett så gott underlag som möjligt.

Fråga 7.7 ställer frågan om potentiellt betydelsefulla miljöeffekter tydligt och utförligt har presenterats, utan att döljas av välkända och mindre betydelsefulla eller positiva förändringar. Detta ska göras enligt beskrivningen av syftet med miljökonsekvensbeskrivningen i 6:12 MB, samt 6:12 p6 MB, och frågan måste därmed besvaras jakande för att miljökonsekvensbeskrivningen ska kunna godkännas.

Syftet med en miljöbedömning, som miljökonsekvensbeskrivningen är en del av, är att integrera miljöaspekter så att en hållbar utveckling främjas, enligt 6:11 MB. Därför krävs ett fullgott svar på fråga 7.8. Till hjälp för att besvara frågan kan syftet med planen undersökas, som inte bör vara alltför snävt, åtgärder för att motverka negativ betydande miljöpåverkan och hur man främjar en positiv sådan, samt hur alternativhanteringen gjorts och vilka alternativ som framtagits.

4 Granskning av miljökonsekvensbeskrivningar

4.1 Introduktion till granskningen

I detta avsnitt granskas två olika planer, en översiktsplan för Hässleholms kommun samt en detaljplan för ett hamnområde i Ystads kommun. Dessa kommuner ligger båda två i Skåne, vilket medför att de båda har genomförts i samarbete med Länsstyrelsen i Skåne då kraven i 6:13 MB efterföljts. Båda har antagits medföra en betydande miljöpåverkan, vilket lett till att en miljöbedömning med tillhörande miljökonsekvensbeskrivning genomförts, och båda planerna har sedan blivit godkända av respektive kommun. Som nämnts tidigare har miljökonsekvensbeskrivningarna granskats för att se hur kraven på en miljökonsekvensbeskrivning för planer och program uppfattats.

Granskningen har genomförts med en kvalitativ analys, där den information som ges i miljökonsekvensbeskrivningarna jämförs mot den information som efterfrågas i granskningsschemat. Om den information som ges huvudsakligen gör detta besvaras frågan jakande, i det fall det inte gör det besvaras den nekande. I det fall en fråga ej bedöms vara av intresse lämnas den utan avseende, UA.

Frågorna är indelade i olika delar, som i vissa fall är indelade i underkapitel. Delarna kan få betyget godkänt, om den information som givits i kapitlet huvudsakligen överensstämmer med vad som efterfrågats, eller underkänt om den inte gör det. Viktigt att ha i åtanke är att ett avsnitt inte automatiskt får godkänt betyg om majoriteten av frågorna besvarats jakande, och vice versa. Fokus läggs på de obligatoriska momenten, som är markerade med en stjärna (*) i schemat, och vilken information som huvudsakligen getts.

Dokumentet bedöms sedan i sin helhet efter all den information som framkommit under granskningen, enligt samma principer som delarna bedömts efter. Betyget kan här bli godkänt eller underkänt.

Urvalet av planer att granska har skett enligt kriteriet att de ska vara utförda av kommuner i samma län, då de därmed berörs av samma regionala planer och ligger under samma länsstyrelse, som har en viktig del i samrådet. Detta medför förhoppningsvis att förutsättningarna därmed till viss del är lika, vilket främjar en senare jämförelse. I övrigt har urvalet skett slumpmässigt, där tillgänglighet varit det viktigaste kravet.

4.2 MKB 1 – Översiktsplan Hässleholms kommun

Den första planen som granskas är en översiktsplan för Hässleholms kommun. Som nämnts tidigare ska i princip alla översiktsplanen miljöbedömas, och i och med detta har också en miljökonsekvensbeskrivning författats.¹⁰²

Översiktsplanen genomfördes 2006 för att på ett tvärsektorielt sätt arbeta fram strategier för kommunens framtida mark- och vattenanvändning, och är ett samlat beslutsunderlag för den fysiska planeringen för de närmaste 10-15 åren.¹⁰³ Översiktsplanen antogs den 2 maj 2007.¹⁰⁴ Gransknings-schemat för översiktsplanen finns tillgängligt i bilaga B.

4.2.1 Beskrivning av verksamheten

Fråga 1.1.1, beskrivning av syfte och behov, är ett obligatoriskt moment. Detta moment beskrivs på ett tillräckligt sätt i miljökonsekvensbeskrivningen, där syftet anges vara att tillvarata Hässleholms två speciella tillgångar: närheten till naturen och knutpunkten mellan tre viktiga järnvägar. I detta ingår bland annat utveckling av bostadsområden, verksamhetsområden, nybyggnation i tätorter, ombyggnad av vägar samt inskränkning av strandskyddet på fem platser i kommunen.¹⁰⁵ Behovet förklaras med att översiktplanen ger möjlighet att bibehålla skolor och service i tätorterna, avlasta tung trafik på vissa vägsträckor och ge möjligheter för fjärrvärmenätet att förbli lönsamt.¹⁰⁶ Sammanlagt ger denna information det som krävs för att frågan ska kunna besvaras jakande.

Fråga 1.1.2 besvaras jakande, då uppgifter och kartor med mera finns som hjälp för att förstå beskrivningen av planen.¹⁰⁷

Även fråga 1.1.3, beskrivning av projektets utformning och användning, är ett obligatoriskt moment. Detta beskrivs tillfredsställande i dokumentet, där de olika områdenas användning som exempelvis bostads- eller serviceområde beskrivs och märks ut på karta i dokumentet.¹⁰⁸ Frågan besvaras därför jakande.

¹⁰² Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 3. Tillgänglig via <http://www.hassleholm.se/11436> (110103)

¹⁰³ *Att leva, uppleva, arbeta och lära i Hässleholms kommun*, Hässleholms kommuns översiktsplan 2007, s. 5. Tillgänglig via <http://www.hassleholm.se/op2007> (111229).

¹⁰⁴ Sammanträdesprotokoll Hässleholms kommunfullmäktige, dnr 2006/177, hämtad genom <http://www.hassleholm.se/33180> (111229).

¹⁰⁵ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 3.

¹⁰⁶ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 3ff.

¹⁰⁷ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 12.

¹⁰⁸ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 3f, 12ff.

Fråga 1.1.4, där lokaliseringen för projektets delar ska beskrivas, med hjälp av exempelvis kartor eller diagram, besvaras jakande, eftersom detta görs i dokumentet.¹⁰⁹

I miljökonsekvensbeskrivningen pekar andra projekt som översiktsplanen påverkar ut, exempelvis områden som omfattas av ett Naturvårdsprogram och kommunala miljövårdsprogram.¹¹⁰ Fråga 1.1.5, som är ett obligatoriskt moment, besvaras därför jakande.

Den första delen i granskningsschemat granskar projektets syfte och attribut, och i denna del finns inget att anmärka på, då samtliga obligatoriska frågor besvaras jakande genom att information om syfte, behov och påverkan på andra planer beskrivits.

I dokumentet märks det påverkade området ut på en karta, men det har inte kvantifierats.¹¹¹ Trots detta får fråga 1.2.1 ett jakande svar.

Fråga 1.2.2 är ett obligatoriskt moment, och ska undersöka huruvida det område som undersökts är tillräckligt vidsträckt för att täcka upp alla potentiellt betydelsefulla effekter. Frågan har besvarats jakande, eftersom kommunens gränser sätter gränsen för befogenhetsområdet, och de områden som befinner sig inom denna gräns och som kan komma att påverkas har undersökts.¹¹²

Fråga 1.2.3 har besvarats nekande, eftersom tillfällig användning av mark ej diskuterats.

Fråga 1.2.4 är ett obligatoriskt moment. Pågående och planerad markanvändning finns utmärkt på diverse kartor i dokumentet, exempelvis miljöfarliga verksamheter, och frågan har därför besvarats jakande.¹¹³

1.2.5 besvaras nekande, eftersom information om byggnaders storlek ej diskuterats. Denna kunde lämpligen förts i diskussion om inskränkning av strandskydd där storlek på eventuella byggnader kunde angetts, därför har frågan inte lämnats utan avseende.

Fråga 1.2.6 besvaras nekande, eftersom det inte ges tillräcklig information i dokumentet angående angivande av volym, flöde mm, för infrastrukturprojekt för att frågan ska kunna besvaras jakande.

Överlag ges tillräcklig information för att denna del ska kunna godkännas, även om några av frågorna besvaras nekande. Detta eftersom de obligatoriska momenten är uppfyllda, och den information som ges sammantaget får anses överväga den information som ej ges.

¹⁰⁹ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 12ff.

¹¹⁰ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 4f.

¹¹¹ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 12ff.

¹¹² Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007 s. 3ff.

¹¹³ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 10.

Den sista delen, del 1.3, diskuterar risken för olyckor och faror. Dessa frågor diskuteras löpande genom miljökonsekvensbeskrivningen¹¹⁴, varför dessa frågor besvarats jakande. Avsnitt 1.3 som helhet får också ett godkänt betyg.

Sammanfattningsvis får del 1 av granskningsschemat ett godkänt betyg. Detta eftersom majoriteten av delarna, och samtliga obligatoriska moment, fått godkänt betyg.

4.2.2 Alternativhantering

Den andra delen av granskningsschemat undersöker huruvida alternativhanteringen är godkänd eller ej.

Den första frågan, 2.1, tar upp frågan huruvida alternativ som övervägts redogjorts för, tillsammans med huvudsakliga för- och nackdelar för miljön, och är ett obligatoriskt moment. Frågan har besvarats jakande, då det i miljökonsekvensbeskrivningen finns dels ett nollalternativ och dels ett utbyggnadsalternativ, och för- och nackdelar med dessa beskrivs och jämförs löpande genom dokumentet.¹¹⁵

Fråga 2.2 behandlar frågan om alternativa lokaliseringar, och är även det ett obligatoriskt moment. I utbyggnadsalternativet behandlas bebyggelse på andra lokaliseringar än i huvudalternativet, alternativ lokalisering av verksamhetsområde samt alternativ vägdragning redogjorts för.¹¹⁶ Detta leder till ett jakande svar på denna fråga.

I dokumentet har även nollalternativet beskrivits, vilket är ett obligatoriskt moment.¹¹⁷ Svaret på fråga 2.3 blir därför jakande.

Miljöeffekterna för alternativen är, som tidigare nämnts, jämförda med valt alternativ, alternativen är även realistiska och genomförbara i förhållande till projektet. Detta medför att svaren på frågorna 2.4-5 blir jakande.

Sammanfattat har alternativhanteringen skett på ett godkänt sätt. Såväl nollalternativ som utbyggnadsalternativ finns med i miljökonsekvensbeskrivningen, och jämförelse mellan alternativen görs löpande i dokumentet. Detta tyder på att alternativhanteringen varit en del av processen, och att de tagits hänsyn till. Avsnitt 2 får därför godkänt, då samtliga frågor besvarats jakande och de obligatoriska momenten i granskningsschemat är uppfyllda.

¹¹⁴ Exempel: Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 27.

¹¹⁵ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 5ff, 17ff.

¹¹⁶ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 6f.

¹¹⁷ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007 s. 5f.

4.2.3 Beskrivning av påverkad miljö

Den landareal och de människor som bor där beskrivs, med angivelse av de olika tätorterna och invånarantal, och fråga 3.1.1 besvaras därför jakande.¹¹⁸ De demografiska, sociala och socioekonomiska tillstånden beskrivs också övergripande, i form av tillgång till service, kollektivtrafik med mera, och fråga 3.1.2 besvaras därför även den jakande.¹¹⁹

Fauna och flora identifieras övergripigt, med utpekande på karta, och det hänvisas till ett naturvårdsprogram med mer specifik information.¹²⁰ Frågorna 3.1.3-4 besvaras därför jakande. Även Natura 2000-områden pekas ut och beskrivs, vilket ger ett jakande svar på fråga 3.1.5.¹²¹

Vattenområden och vattenkvalitet mm som påverkas diskuteras och beskrivs, exempelvis diskuteras strandskydd och kalkning av vattendrag.¹²² Frågorna 3.1.6-7 besvaras därför jakande.

Dokumentet beskriver också kort lokala klimat- och meteorologiska tillstånd, exempelvis förekomst av surt regn.¹²³ Rådande luftkvalitet beskrivs dock ej, mer än i form av rådande maxgränser. Rådande ljudkvalitet beskrivs ytligt i form av utpekande av bullerområden.¹²⁴ Svaret på frågorna 3.1.8-9 blir ändå jakande.

Frågorna 3.10–3.13 får även de jakande svar, då såväl kulturhistoriska områden¹²⁵, landskapsbild¹²⁶, övrig fysisk miljö och relevanta miljömål beskrivs.¹²⁷

Sammanfattat får samtliga frågor jakande svar. I vissa fall beskrivs situationen enbart ytligt, men detta bedöms vara tillräckligt, eftersom mer detaljerad beskrivning kan göras i senare planer. Sammantaget gör detta att avsnitt 3 får betyget godkänt.

4.2.4 Beskrivning av miljöpåverkan

Det första avsnittet av del 4, avsnitt 4.1, behandlar avgränsningsprocessen. Den första frågan, 4.1.1 besvaras nekande, eftersom avgränsningsprocessen inte beskrivits.

Betydelsefulla miljökonsekvenser har identifierats och undersökts, och de metoder som använts beskrivs ytligt, därför besvaras fråga 4.1.2 jakande,

¹¹⁸ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 7ff.

¹¹⁹ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 7f.

¹²⁰ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007 s. 11f.

¹²¹ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 14.

¹²² Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 13ff.

¹²³ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 11.

¹²⁴ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 8ff.

¹²⁵ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 13.

¹²⁶ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 7ff.

¹²⁷ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 17ff.

vilket är ett måste för att miljökonsekvensbeskrivningen ska kunna godkännas.

Samråd har skett med berörda myndigheter, vilket till viss del framkommer i dokumentet.¹²⁸ Mer information finns som en del av översiktplanen, där information som framkommit under samråden, hur det gått tillväga samt hur åsikterna beaktats finns att tillgå.¹²⁹ Trots att det varit önskvärt att ha med i alla fall en sammanfattning eller hänvisning till denna information blir svaren på frågorna 4.1.3-5 jakande, då samråd genomförs och informationen finns som en del av översiktplanen.

Detsamma gäller fråga 4.1.6, där informationen finns att tillgå i samrådsredogörelsen.¹³⁰ Svaret blir därför jakande, vilket är ett måste för att miljökonsekvensbeskrivningen ska bli godkänd.

Sammanfattat blir betyget på avsnitt 4.1 godkänt, eftersom all information utom den angående avgränsning finns att tillgå. Dock finns en del information utanför dokumentet, och en hänvisning eller sammanfattning av den information som ges där hade varit önskvärd att ha även i miljökonsekvensbeskrivningen.

Del 4.2 behandlar förutsägelse av direkta effekter. Samtliga frågor besvaras jakande, då de alla undersökts med godkänt resultat. Exempel är övergödning på grund av avloppsutsläpp, ökat bilberoende samt minskande av närreklamationsområde.¹³¹ Då alla svar besvarats jakande får avsnitt 4.2 betyget godkänt.

Indirekta effekter behandlas på ett några ställen i dokumentet, exempelvis diskuteras ökad vedeldning på grund av fler bostäder på landsbygden vilket medför försämrad luftkvalitet samt kemikalieanvändning av boende i de nya bostäderna.¹³² Fråga 4.3.1 besvaras därför jakande.

Fråga 4.3.2 och 4.3.3 besvaras nekande, eftersom temporära effekter och långtidseffekter ej beskrivits i dokumentet.

Dokumentet beskriver permanenta effekter, såsom förändrad landskapsbild och ändrad markanvändning.¹³³ Fråga 4.3.4 besvaras därför jakande.

Kumulativa effekter har ej beskrivits i dokumentet, och fråga 4.3.5 besvaras därför nekande. Detsamma gäller fråga 4.3.6., då inte heller worst case-scenarion beskrivs i dokumentet.

¹²⁸ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 200, s. 37f.

¹²⁹ Hässleholms kommuns översiktsplan 2007, s. 125ff.

¹³⁰ Hässleholms kommuns översiktsplan 2007 s. 125.

¹³¹ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 17ff.

¹³² Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 17ff.

¹³³ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007 s. 28.

Sammanfattningsvis får avsnitt 4.3 betyget godkänt, trots att mycket information saknas. Det godkända betyget bygger framförallt på att de permanenta effekterna identifierats och beskrivits, vilket överväger övriga brister.

Del 4.4 behandlar frågan om effekter på människors hälsa samt hållbar utveckling.

Fråga 4.4.1, som är ett obligatoriskt moment, besvaras jakande, eftersom såväl direkta som indirekta effekter på människors hälsa och välfärd redogörs för. Exempel är utveckling av områden för rekreation, förorenad mark i bostadsområden samt utsläpp till luft.¹³⁴ Frågan diskuteras även under eget kapitel, "Befolkning och hälsa".¹³⁵

Hållbar utveckling, biologisk mångfald och global klimatförändring diskuteras på diverse håll i dokumentet, exempelvis under punkterna "Begränsad klimatpåverkan" och "Djur, växter och biologisk mångfald".¹³⁶ Fråga 4.4.2 besvaras därför jakande.

Betyget för avsnitt 4.4 blir godkänt, eftersom samtliga uppgifter som krävs tas upp.

Avsnitt 4 får som helhet betyget godkänt. Delavsnitten har alla blivit godkända, och de brister som finns i form av brist på beskrivning av avgränsningsprocessen och ytlig information på en del ställen vägs upp av att samtliga obligatoriska moment är uppfyllda. Det hade dock varit önskvärt att i alla fall diskutera "worst case-scenarion", även om denna kan fördjupas i senare planer.

4.2.5 Åtgärdsbeskrivning

Fråga 5.1 behandlar frågan huruvida potentiella hindrande, begränsande eller förebyggande åtgärder diskuterats, vilket är ett obligatoriskt moment. I dokumentet behandlas förebyggande åtgärder löpande efter så gott som varje undersökt område, exempelvis föreslås krav i exploateringsavtal¹³⁷, val av miljövänliga alternativ vid produktion av vägar¹³⁸ samt krav på reningsanläggningar.¹³⁹ Sammanlagt gör detta att frågan besvaras jakande, eftersom olika förebyggande åtgärder diskuterats.

De förebyggande åtgärderna har ej beskrivits med angivelse av storlek och betydelse av påverkan, och har enbart beskrivits generellt. Detta leder till ett nekande svar på fråga 5.2. Angivelse och betydelse av påverkan kan vara svårt att diskutera i en översiktsplan och gör sig bättre i en

¹³⁴ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 20ff.

¹³⁵ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 27.

¹³⁶ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s.17 samt s. 29.

¹³⁷ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 19.

¹³⁸ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 21.

¹³⁹ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 22.

miljökonsekvensbeskrivning för en detaljplan eller ännu hellre i för en verksamhet eller åtgärd. Dock hade åtgärderna kunnat beskrivas tydligare varför frågan ändå bedöms vara relevant, och därför har svaret också blivit nekande.

I miljökonsekvensbeskrivningen framkommer det inte tydligt huruvida åtgärderna kommer att bli effektiva eller ej, utan det förs enbart en generell diskussion. Trots detta blir svaret på fråga 5.3 jakande, eftersom översiktsplanen lägger upp riktlinjer där effekten senare kan jämföras i en miljökonsekvensbeskrivning för en detaljplan eller verksamhet.

Osäkerheter för verkningsgrad av föreslagna åtgärder tas inte upp i miljökonsekvensbeskrivningen, och svaret på fråga 5.4 blir därför nekande.

Vem som ska implementera åtgärderna diskuteras övergripande, där fokus ligger på att kommunen exempelvis kan ställa krav i ett exploateringsavtal. Svaret på fråga 5.5 blir jakande, trots att detaljerad implementering och fråga om eventuell finansiering saknas.

Negativa effekter av förebyggande åtgärder diskuteras ej, och det finns ingen förklaring ifall detta beror på att de inte finns. Fråga 5.6 besvaras därför nekande.

Sammanfattningsvis diskuteras åtgärder för samtliga negativa effekter, och en generell diskussion om åtgärdernas betydelse och införande förs. Osäkerheter diskuteras inte, och effektivitetsgrad diskuteras endast ytligt. Trots dessa brister får avsnitt 5 ett godkänt betyg, eftersom de obligatoriska momenten är uppfyllda, och en del av bristerna kan bero på svårigheten att specificera åtgärder i en översiktsplan.

4.2.6 Icke-teknisk sammanfattning

I dokumentet finns en icke-teknisk sammanfattning, varför fråga 6.1, som är ett obligatoriskt moment, besvaras jakande.¹⁴⁰

Det finns dock ingen lättförståelig sammanfattning av projektet och dess omgivningar, utan den icke-tekniska sammanfattningen fokuserar enbart på alternativens positiva och negativa effekter på miljömål och miljöaspekter. Fråga 6.2 besvaras därför nekande.

Det diagram som presenteras i dokumentet anses vara tillräckligt för att ge en lättförståelig sammanfattning av huvudresultaten, varför fråga 6.3 besvaras jakande.

¹⁴⁰ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007 s. 38ff.

Den icke-tekniska sammanfattningen innehåller varken en lättförståelig sammanfattning av processen eller uppmärksammande av eventuella osäkerheter. Därför besvaras frågorna 6.4-5 nekande.

Den icke-tekniska sammanfattningen är lättförståelig och tekniska termer och detaljerad data har undvikits. Därför besvaras fråga 6.6 jakande.

Sammanfattat kan sägas att den icke-tekniska sammanfattningen visserligen finns och tar upp huvudresultaten, men den saknar en hel del information såsom syftet med projektet, förebyggande åtgärder och miljöeffekter. Helhetsbetyget för avsnitt 6 blir därför underkänt, även om det obligatoriska momentet är uppfyllt. Detta eftersom en ovan läsare enbart får information om alternativens påverkan, men inte om behovet av planen, vilka förebyggande åtgärder som planeras och vad det är som faktiskt påverkas i de specifika områden som undersökts.

4.2.7 Kvalitet på presentationen

Miljökonsekvensbeskrivningen är överlag opartiskt och objektivt skrivet, och presentationen av fakta är rimlig. Dock framgår det inte tydligt varför valt alternativ är huvudalternativ, då nollalternativet är bättre ur miljösynpunkt. Trots detta får fråga 7.1, som är ett obligatoriskt moment, ett jakande svar, eftersom den fakta som presenteras är opartisk.

De metoder som använts i processen beskrivs i en sammanfattande redogörelse, som exempel tas det upp hur utrednings- och nollalternativ tagits fram.¹⁴¹ Fråga 7.2 besvaras därför jakande.

En del osäkerheter redovisas ytligt i dokumentet, exempelvis vid bedömning av utsläpp av bensen, och svaret blir därför jakande även på fråga 7.3.¹⁴² Det finns en innehållsförteckning i början av dokumentet, och dokumentet är logiskt uppbyggt varför fråga 7.4 får ett jakande svar.

De analyser som görs uppbackas i vissa fall av bevis i form av analyser genomförda av författaren till dokumentet (SWECO) samt olika rapporter från exempelvis Boverket m.fl. Detta sker dock enbart på ett fåtal ställen, och det hade varit önskvärt med löpande referenser. Fråga 7.5. får trots detta ett jakande svar.

Dokumentet är förståeligt och koncist, och potentiellt betydelsefulla miljöeffekter har tydligt presenterats. Därför blir svaret jakande på fråga 7.6-7, där 7.7 är ett obligatoriskt moment.

I arbetet är miljöaspekter integrerade på ett sådant sätt att en hållbar utveckling främjas, och fråga 7.8, som är ett obligatoriskt moment, besvaras därför jakande.

¹⁴¹ Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 37f.

¹⁴² Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007, s. 30.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att dokumentet är opartiskt och objektivt skrivet, vilket är en förutsättning för att den ska kunna godkännas. Det är också förståeligt och innehållet är logiskt uppbyggt. Dock hade analyserna behövt backats upp i form av referenser, även om det till viss del finns sammanfattat i slutet av dokumentet. Betyget blir ett knappt godkänt, eftersom den fakta som ges inte är fullt uppbackat av tydliga referenser.

4.2.8 Helhetsbetyg för dokumentet

Samtliga delar har fått betyget godkänt, med undantag av avsnitt 6 då den icke-tekniska sammanfattningen ej var av tillräckligt god kvalitet. Samtliga underavsnitt har också fått betyget godkänt. De frågor som är obligatoriska moment, och som alltså måste vara med, har besvarats jakande.

Sammantaget ger dessa uppgifter ett godkänt helhetsbetyg.

4.3 MKB 2 – Detaljplan Ystad

Denna granskning rör en detaljplan för en del av ett område i Ystad kommun benämnt Hamnen 2:2, som är beläget söder om Ystads hamn och omfattar den yttre delen av denna hamn. Detaljplanens syfte är att ge förutsättningar för etablering av hamn- och industriverksamhet.¹⁴³

Detaljplanen antogs den 20:e oktober 2011 av kommunfullmäktige.¹⁴⁴ Granskningsschemat för detaljplanen finns tillgängligt i bilaga C.

4.3.1 Beskrivning av projektet

Syftet med planen, vilket anges i miljökonsekvensbeskrivningen, sägs vara att pröva lämpligheten att uppföra industriverksamhet med störningsskydd och riskhänsyn, för att etablera ny industri- och hamnverksamhet.¹⁴⁵ Syfte och behov är därmed beskrivet och fråga 1.1.1, som är ett obligatoriskt moment, besvaras därmed jakande.

I dokumentet finns såväl kartor som diagram med mera, vilket ger en fysisk bild av projektbeskrivningen.¹⁴⁶ Fråga 1.1.2 besvaras därför jakande.

¹⁴³ Detaljplan för del av hamnen 2:2 mfl, i Ystad, Ystads Kommun, Skåne län. Dnr 2010.0323–214, s. 1. Tillgänglig via

[http://ystad.se/ystadweb.nsf/wwwpages/27E7B15F427C117EC1257809003A61E7/\\$File/PB_utst%E4llning_Hamnen2_2%20110829.pdf](http://ystad.se/ystadweb.nsf/wwwpages/27E7B15F427C117EC1257809003A61E7/$File/PB_utst%E4llning_Hamnen2_2%20110829.pdf) (1200203).

¹⁴⁴ [http://ystad.se/ystadweb.nsf/AllDocuments/27E7B15F427C117EC1257809003A61E7\(110929\)](http://ystad.se/ystadweb.nsf/AllDocuments/27E7B15F427C117EC1257809003A61E7(110929)).

¹⁴⁵ Miljökonsekvensbeskrivning tillhörande detaljplan för del av Hamnen 2:2 m fl, Ystads hamn, Ystads kommun, s. 6f. (Hädanefter MKB Ystad) Tillgänglig via [http://ystad.se/ystadweb.nsf/wwwpages/27E7B15F427C117EC1257809003A61E7/\\$File/Mkb%20Ystad%20hamn_110614.pdf](http://ystad.se/ystadweb.nsf/wwwpages/27E7B15F427C117EC1257809003A61E7/$File/Mkb%20Ystad%20hamn_110614.pdf) (120103)

¹⁴⁶ Exempel: MKB, Ystad 8f.

Projektets utformning och användning beskrivs i dokumentet, där det beskrivs att det yttre området av Ystad hamn kommer att få ett område för industri- och hamnverksamhet.¹⁴⁷ Fråga 1.1.3, som är ett obligatoriskt krav besvaras därför jakande.

Lokaliseringen för de delar som planen berör beskrivs tillsammans med kartor och dylika hjälpmedel, och fråga 1.1.4, som är ett obligatoriskt moment, besvaras därför jakande.

I dokumentet identifieras föregående detaljplan samt översiktsplanen som planer som påverkas av den nya detaljplanen.¹⁴⁸ Fråga 1.1.5 besvaras därför jakande.

I avsnitt 1.1 har syftet och behovet med planen identifierats, och dess delar identifieras och beskrivs i dokumentet tillsammans med kartor och dylika hjälpmedel. Viss information saknas, men den bedöms inte vara av sådan karaktär att tillräcklig information ej ges, och avsnitt 1.1 får därför betyget godkänt.

Det landområde som påverkas är kvantifierat till 22 ha, och är utmärkt på karta.¹⁴⁹ Fråga 1.2.1 besvaras därför jakande. Området har också definierats tillräckligt vidsträckt för att täcka in alla potentiellt betydande effekter. Därmed besvaras även fråga 1.2.2, som är ett obligatoriskt moment, jakande.

I dokumentet beskrivs inte återställande och användande av tillfälligt användande av mark, och fråga 1.2.3 besvaras därför nekande.

Även pågående och planerad användning av mark- och vattenområden har beskrivits och märkts ut på karta, där planerad användning anges som hamn- och industriverksamhet,¹⁵⁰ och pågående användning som upplag och uppställningsplats.¹⁵¹ Fråga 1.2.4, som är ett obligatoriskt moment, besvaras därför jakande.

Miljökonsekvensbeskrivningen beskriver storlek och form på byggnader, med en beskrivning av att maxhöjd på byggnader inom detaljplanen är 15 meter men att en höjd på 25 meter är tillåtet på en yta upp till 38 000 m².¹⁵² Fråga 1.2.5 besvaras därför jakande.

I dokumentet beskrivs hur de nya trafikflödena påverkar, med ökning av buller, antal bilar och utsläpp.¹⁵³ Därför besvaras fråga 1.2.6 jakande.

¹⁴⁷ MKB Ystad, s. 6.

¹⁴⁸ MKB Ystad, s. 7.

¹⁴⁹ MKB Ystad, s. 8.

¹⁵⁰ MKB Ystad, s.6.

¹⁵¹ MKB Ystad, s.27.

¹⁵² MKB Ystad, s. 28f.

¹⁵³ MKB Ystad, s. 30ff.

Sammanfattat beskrivs de områden som påverkas av planen tillräckligt för att ge ett godkänt betyg, även om eventuellt återställande ej diskuteras.

I dokumentet diskuteras de risker som kan tänkas uppstå genom införandet av detaljplanen, exempelvis risk för utsläpp till dagvatten, och fråga 1.3.1 besvaras därför jakande.¹⁵⁴

Även metoder för att förhindra och behandla olyckor, såsom säkerhetsavstånd och inrättande av sedimentbassänger, diskuteras.¹⁵⁵ Därför besvaras även fråga 1.3.2 jakande.

Sammanfattat innehåller avsnitt 1.3 innehåller den information som krävs för att få betyget godkänt.

Det sammanfattande betyget för avsnitt 1 blir godkänt, eftersom det innehåller den viktigaste informationen – syfte och behov, pågående markanvändning och påverkat område. Alla obligatoriska frågor har besvarats jakande, och majoriteten av de övriga frågorna likaså.

4.3.2 Alternativhantering

I detaljplanen redogörs för- och nackdelar för de undersökta alternativen, vilka är nollalternativ samt huvudalternativ. Då inget utredningsalternativ finns besvaras fråga 2.1 nekande.

Rimliga alternativa lokaliseringar anses inte vara möjliga i denna detaljplan, eftersom exploatering av mark med hamn- och industriändamål inte finns någon annanstans i kommunen.¹⁵⁶ Därför bedöms fråga 2.2 vara utan intresse för denna granskning, även om den är ett obligatoriskt moment. Detta kan göras då alternativ i grunden ska vara rimliga enligt 6:12 MB, och en alternativ lokalisering ej bedömts vara det och anledningen till detta förklarats.

Nollalternativet beskrivet en utveckling där planerade utbyggnader enligt gällande detaljplan verkställs, men där ytterligare industriområden en tillkommer. I övrigt ökar trafiken i enlighet med planalternativet.¹⁵⁷ Nollalternativet kan därför anses ha beskrivits, och fråga 2.3, som är ett obligatoriskt moment, besvaras därför jakande.

Miljöeffekterna för de olika alternativen har undersökts, exempel på detta är ökade utsläpp för planalternativet jämfört med nollalternativet, någorlunda ökad trafik för planalternativet jämfört med nollalternativet samt viss påverkan på landskapsbilden för planalternativet jämfört med nollalternativet.¹⁵⁸ Fråga 2.4 besvaras därmed jakande.

¹⁵⁴ MKB Ystad, s. 40ff.

¹⁵⁵ MKB Ystad, s. 40ff.

¹⁵⁶ MKB Ystad, s. 30.

¹⁵⁷ MKB Ystad, s. 29f.

¹⁵⁸ MKB Ystad, s. 32ff.

Alternativen i miljökonsekvensbeskrivningen kan inte sägas vara realistiska och genomförbara, eftersom de, nollalternativet undantaget, ej existerar. Fråga 2.5 besvaras därför nekande.

Sammanfattat innehåller alternativhanteringen inga alternativ till planalternativet förutom nollalternativet. På grund av ett snävt syfte med planen finns inga rimliga lokaliseringsalternativ inom kommunen, och något utformningsalternativ har inte heller undersökts. Detta medför att jämförelser mellan alternativen blir väldigt innehållslösa, då det egentligen enbart går att jämföra vad som sker om detaljplanen godkänns eller ej. På grundval av dessa uppgifter får avsnitt 2 betyget underkänt, framförallt eftersom de obligatoriska momenten besvarats nekande, med undantag av fråga 2.3. Eftersom inga alternativ utom nollalternativet finns att tillgå kan inte heller alternativhanteringen sägas vara godkänd. I och med nekande svar på obligatoriska moment kan inte heller miljökonsekvensbeskrivningen anses vara godkänd.

4.3.3 Beskrivning av påverkad miljö

I dokumentet beskrivs den landareal som påverkas, delar av Ystads yttre hamn, och fråga 3.1 besvaras därför jakande.¹⁵⁹

Fauna och flora som påverkas, som rödlistade arter, samt speciella habitat har identifierats, såväl som Natura 2000-områden och andra områden av speciell betydelse för miljön, och frågorna 3.2-4 besvaras därför jakande.¹⁶⁰

De vattenområden som påverkas, främst hamnbassängen i Ystad och kuststräckan längs Ystads hamn, samt vattenkvalitet och användande av vatten diskuteras i dokumentet, och fråga 3.5-6 besvaras därmed jakande.¹⁶¹ Även rådande luftklimat som ljudklimat beskrivs, vilket ger jakande svar på fråga 3.7-8.¹⁶²

I dokumentet beskrivs inte den rådande situationen gällande ljus med mera, vilket medför att fråga 3.9 besvaras nekande.

Kulturhistoriska områden, såsom Ystads stadskärna, landskapsbilden samt den fysiska miljön i övrigt beskrivs tillräckligt för att fråga 3.10-12 kan besvaras jakande. Även de miljömål, nationella, regionala och lokala, beskrivs och fråga 3.13 får därför ett jakande svar.

Sammanfattat innehåller avsnitt 3 den information som krävs för att få godkänt, den enda information som saknas är den rådande situationen gällande ljus med mera. Övrig information anges dock med tillräckligt djup för att uppväga detta.

¹⁵⁹ MKB Ystad, s. 8f.

¹⁶⁰ MKB Ystad, s. 10ff.

¹⁶¹ MKB Ystad, s. 24ff.

¹⁶² MKB Ystad, s. 15ff.

4.3.4 Beskrivning av miljöpåverkan

I miljökonsekvensbeskrivningen har avgränsningsprocessen beskrivits, och betydelsefulla miljökonsekvenser har valts ut för mer intensiva undersökningar.¹⁶³ Fråga 4.1.1 samt 4.1.2, som är ett obligatoriskt moment, besvaras därför jakande.

I samrådsbilagan till detaljplanen hittar man mer information om genomförda samråd. Dessa har skett med berörda myndigheter, allmänheten och särskilda grupper åsikter har lyssnats på, såsom önskan av illustrationer på hur höga byggnader kan komma att påverka stadsbilden,¹⁶⁴ och kommentarer och åsikter är redogjorda för, med motivering om varför vissa frågor lämnats utan att beaktas. Frågorna 4.1.3-5 besvaras därför jakande.

Kungörelse har skett genom underrättelse samt genom annons i Ystads Allehanda och Skånska Dagbladet. Fråga 4.1.6, som är ett obligatoriskt moment, besvaras därför jakande.

Sammanfattat innehåller avsnitt 4.1 innehåller samtliga uppgifter som krävs för ett godkänt betyg.

I dokumentet behandlas samtliga effekter förutom värme, ljus och elektromagnetisk strålning. Exempelvis tas direkta effekter på luftkvalitet såsom utsläpp av olika ämnen,¹⁶⁵ direkta effekter på vattenkvalitet genom förorening av dagvatten samt direkt effekt på landskapsbilden genom stora byggnadsvolymer upp.¹⁶⁶ Frågorna 4.2.1–12, med undantag av fråga 4.2.8 besvaras därför jakande.

Avsnitt 4.2 får, då så gott som alla uppgifter som eftersöks finns att tillgå i dokumentet, ett godkänt betyg.

De indirekta effekterna beskrivs inte självständigt, men miljökonsekvensbeskrivningen tar upp ökad trafik på grund av det nya verksamhetsområdet, vilket ger upphov till buller och utsläpp. Fråga 4.3.1 besvaras därför jakande.

Miljökonsekvensbeskrivningen beskriver tillfälliga effekter, såsom byggnadsställningar och spill och läckage under byggtiden.¹⁶⁷ Fråga 4.3.2 besvaras därför jakande.

I dokumentet diskuteras ej återställande eller effekter som bedöms minska med tiden för att sedan försvinna. Jag har därför utgått ifrån att de effekter

¹⁶³ MKB Ystad, s.8ff.

¹⁶⁴ Samrådsredogörelse 2011-06-07, Ystad kommun, s.3. Tillgänglig via [http://ystad.se/ystadweb.nsf/wwwpages/27E7B15F427C117EC1257809003A61E7/\\$File/Sa mradsredogorelse_samrad_Hammen_2_2_mfl.pdf](http://ystad.se/ystadweb.nsf/wwwpages/27E7B15F427C117EC1257809003A61E7/$File/Sa%20mradsredogorelse_samrad_Hammen_2_2_mfl.pdf) (120103).

¹⁶⁵ MKB Ystad, s.31f.

¹⁶⁶ MKB Ystad, s. 42f.

¹⁶⁷ MKB Ystad, s.43ff.

som ej tas upp som tillfälliga är permanenta, och fråga 4.3.3 besvaras därför nekande.

I dokumentet tas en del permanenta effekter upp, såsom utfylld mark och inrättande av sedimentbassänger.¹⁶⁸ Fråga 4.3.4 besvaras därför jakande.

I dokumentet diskuteras kumulativa effekter såsom större flöde i dagvattensystem som tillsammans med övriga verksamheter leder till ett behov av åtgärder¹⁶⁹ samt ökad trafik som tillsammans med befintlig får en kumulativ effekt.¹⁷⁰ Därmed besvaras fråga 4.3.5 jakande.

Miljökonsekvensbeskrivningen diskuterar även ytligt olycksrisker för förorening av vatten och hur detta kan undvikas. Fråga 4.3.6 besvaras därför jakande.

Avsnitt 4.3 innehåller tillräckligt med information om indirekta och övriga effekter för att få ett godkänt resultat. Det är inte säkerställt att några långvariga effekter uppkommer, varför avsaknaden av denna information inte påverkar betyget.

Fråga 4.4.1 behandlar frågan om primära och sekundära effekter på människors hälsa och miljö redogjorts för. Detta görs till exempel i avstämningen mot miljömål där en hälsosam livsmiljö diskuteras, och fråga 4.4.1, som är ett obligatoriskt moment, besvaras därför jakande.¹⁷¹

I dokumentet diskuteras påverkan på biologisk mångfald, global klimatförändring och hållbar utveckling där det är möjligt, och fråga 4.4.2 besvaras därför jakande.¹⁷²

Sammanfattningsvis får även avsnitt 4.4 ett godkänt betyg.

Avsnitt 4 får i sin helhet betyget godkänt, då i stort sett alla frågor har besvaras jakande, och samtliga obligatoriska moment är uppfyllda.

4.3.5 Åtgärdsbeskrivning

I miljökonsekvensbeskrivningen diskuteras olika förebyggande åtgärder såsom skyddsavstånd, inrättande av sedimenteringsbassänger och filterinsatser, så kallade reducerande åtgärder, samt underhåll och val av miljövänliga alternativ under byggtiden.¹⁷³ Fråga 5.1, som är ett obligatoriskt moment, besvaras därför jakande.

¹⁶⁸ MKB Ystad, s. 42ff.

¹⁶⁹ MKB Ystad, s. 42.

¹⁷⁰ MKB Ystad, s. 38f.

¹⁷¹ MKB Ystad, s.49.

¹⁷² MKB Ystad, s.49f.

¹⁷³ MKB Ystad, s. 40ff.

Förebyggande åtgärder beskrivs visserligen i dokumentet, och på en del ställen även med storleksangivelse.¹⁷⁴ Fråga 5.2 besvaras därför jakande, även om precisering varit önskvärt på fler ställen i dokumentet, exempelvis i diskussion om utsläpp till vatten under byggtid.¹⁷⁵

Återstående och obearbetade effekter behandlas i dokumentet, där motiveringen är att åtgärder ej behövs. Ett exempel på detta är utsläpp till luft, där miljö kvalitetsnormer ej beräknas överträdas och därmed finns anses inget behov av förebyggande åtgärder finnas.¹⁷⁶ Frågorna 5.3 besvaras därför jakande.

Osäkerheter redovisas på en del ställen i texten, exempelvis diskuteras osäkerheter i risknivåer samt osäkerhet i bullernivåer för nollalternativ.¹⁷⁷ På övriga ställen diskuteras det ej, och man får därför utgå ifrån att dessa uppgifter är säkra. Fråga 5.4 besvaras därför jakande.

I dokumentet redovisas ej hur finansiering av de förebyggande åtgärderna ska ske, eller vem som ansvarar för att de implementeras, även om man får anta att det är Ystad kommun. Fråga 5.5 besvaras därför nekande.

Eventuella negativa effekter beskrivs ej i dokumentet, och fråga 5.6 besvaras därför nekande.

Avsnitt 5 får betyget godkänt, eftersom det överlag innehåller den information som krävs. Förebyggande åtgärder diskuteras där sådana anses behövas, och även om mer precisering av vad åtgärderna innebär samt vem som ansvarar för att de implementeras hade varit önskvärt, får den information som ändå ges anses vara tillräcklig. Dock ska det påpekas att eventuella negativa effekter av föreslagna åtgärder borde redovisats, även om dessa kan göras senare i en miljökonsekvensbeskrivning för de specifika projekten. Eftersom detaljplanen lägger grunden för exempelvis sedimentbassänger hade i vart fall en övergripande diskussion varit önskvärd.

4.3.6 Icke-teknisk sammanfattning

Miljökonsekvensbeskrivningen innehåller en icke-teknisk sammanfattning i början av dokumentet.¹⁷⁸ Fråga 6.1, som är ett obligatoriskt moment, får därför ett jakande svar. Den innehåller en lättförståelig sammanfattning av projektet och huvudresultaten, och fråga 6.2-3 får därför jakande svar, även om kartor, diagram med mera ej använts.

Sammanfattningen innehåller också en lättförståelig sammanställning av miljökonsekvensbeskrivningsprocessen, uppmärksammande av eventuella

¹⁷⁴ Exempel: MKB Ystad, s. 42.

¹⁷⁵ MKB Ystad, s. 42.

¹⁷⁶ MKB Ystad, s. 40ff.

¹⁷⁷ MKB Ystad, s.36ff.

¹⁷⁸ MKB Ystad, s. 5.

osäkerheter såsom förekomst av buller och är skriven på ett icke-tekniskt språk.¹⁷⁹ Frågorna 6.4-6 besvaras därför jakande.

Sammanfattningsvis innehåller den icke-tekniska sammanfattningen den information som krävs enligt granskningsmallen. Avsnitt 6 får därför ett godkänt resultat.

4.3.7 Kvalitet på presentationen

Då syftet med detaljplanen är väldigt snävt, vilket även påverkat alternativhanteringen, kan det diskuteras om dokumentet är opartiskt och objektivt. Då detta styrs av detaljplanens syfte har jag valt att bortse från detta. Fråga 7.1 besvaras därför jakande.

De metoder som använts i processen har ytligt beskrivits med vilka undersökningar som tagits fram och hur avgränsningsprocessen genomförts.¹⁸⁰ Fråga 7.2 besvaras därför jakande.

I dokumentet tas osäkerheter upp löpande i texten, exempelvis bullerberäkningar, vilket medför att fråga 7.3 får ett jakande svar.¹⁸¹

I dokumentet finns en innehållsförteckning, och dokumentet är logiskt uppbyggt. Fråga 7.4 besvaras därför jakande.

Analyser i dokumentet backas upp av data och bevis med referenser, och fråga 7.5 besvaras därför jakande.¹⁸²

Fråga 7.6 besvaras jakande, då texten är lättförståelig, onödig information undviks och tabeller, diagram och data använts på flera ställen i texten.¹⁸³

I miljökonsekvensbeskrivningen presenteras miljöeffekterna tydligt och utförligt. Fråga 7.7, som är ett obligatoriskt moment, besvaras därför jakande.¹⁸⁴

I dokumenten kan miljöaspekter ej anses vara integrerade på ett sådant sätt att en hållbar utveckling främjas, eftersom alternativhanteringen är obefintlig. Fråga 7.8, som är ett obligatoriskt moment, besvaras därför nekande.

Sammanfattningsvis får avsnitt 7 ett underkänt betyg, eftersom fråga 7.8 besvaras nekande. Utan en tillräckligt bra alternativhantering kan en hållbar utveckling inte sägas vara främjat, och då det är syftet med miljöbedömningen, som miljökonsekvensbeskrivningen är en del av, anses

¹⁷⁹ MKB Ystad, s. 5f.

¹⁸⁰ MKB Ystad, s. 7f.

¹⁸¹ MKB Ystad, s. 21.

¹⁸² MKB Ystad, s. 52.

¹⁸³ Exempel: MKB Ystad, s. 16 och 20.

¹⁸⁴ MKB Ystad, s. 31ff.

det nekande svaret på denna fråga vara tillräckligt starkt för att överväga de övriga jakande svaren.

4.3.8 Helhetsbetyg för dokumentet

Flera obligatoriska moment har besvarats nekande, vilket leder till att betyget för dokumentet i sin helhet blir underkänt, eftersom de obligatoriska momenten måste vara uppfyllda.

Brister i alternativhanteringen leder till att den inte kan anses vara godkänd, vilket även leder till att miljöhänsyn för främjande av hållbar utveckling inte heller kan anses vara integrerade i planen. Även om majoriteten av delarna är godkända har jag bedömt bristerna som så allvarliga att de positiva delarna inte uppväger dessa.

5 Analys

Hur har då kraven på miljökonsekvensbeskrivningar för planer och program uppfattats i de genomförda miljökonsekvensbeskrivningarna? Genom en snabb överblick av resultaten av granskningen kan man se att det är stora skillnader, men även stora likheter, mellan hur kraven på miljökonsekvensbeskrivningarna uppfattats.

Översiktsplanen för Hässleholms kommun fick ett godkänt helhetsbetyg, och ett godkänt betyg utgick också till alla delmoment utom ett, då den icke-tekniska sammanfattningen inte höll tillräckligt hög kvalitet utifrån de krav som ställdes upp i granskningsmallen.

Överlag finns det en god överensstämmelse mellan de krav som ställts upp i granskningsmallen utifrån lagkrav och handböcker och hur de uppfattats i miljökonsekvensbeskrivningen för översiktsplanen. De obligatoriska momenten har samtliga besvarats jakande, vilket tyder på att dessa moment uppfattats som viktiga även för författaren av dokumentet, även om de kanske inte medvetet lagt extra vikt på detta.

Det är några få frågor som besvarats nekande, exempelvis har inte ett eventuellt ändrande av trafikflöde kvantifierats av ny vägdragnig. Eventuella kumulativa effekter har ej identifierats, vilket bör göras enligt SMB-direktivet. Då detta uttryckligen står i direktivets bilaga är det för mig konstigt att detta inte gjorts, eftersom detta borde uppfattats av författaren utan att ta handböcker och dylikt till hjälp.

Något som inte heller gjorts är en beskrivning av avgränsningsprocessen. Denna beskrivning hjälper läsare och granskare att se vilka överväganden som gjorts och vad som utslutits i miljökonsekvensbeskrivningsprocessen.

Mer anmärkningsvärt är att referenser med mera inte förts löpande i dokumentet, vilket gör det svårt att avgöra vilken fakta uppgifterna bygger på. Visserligen anges det att dokumentet genomförts av en utomstående konsult, men detta anser inte jag vara tillräckligt för att stödja de uppgifter som ges fullt ut. Även om det för min del inte funnits något skäl att tro att uppgifterna är felaktiga hade korrekta referenser gjort dem än mer trovärdiga.

Den enda del som ej fick godkänt betyg är, som nämnts tidigare, den icke-tekniska sammanfattningen. Denna redogjorde enbart för de olika alternativens miljöpåverkan, vilket visserligen är en viktig del, men då ingen information finns om vad de olika alternativen innebär, vad syftet med planer är med mera verkar författaren ha uppfattat kraven på en icke-teknisk sammanfattning i 6:12 p10 MB som att det räcker att beskriva miljöpåverkan. Punkten föreskriver att sammanfattningen ska beskriva punkterna ovan, vilket även gäller EG-direktivet, vilket torde ge viss

vägledning, men detta har förbigåtts i miljökonsekvensbeskrivningen. Utifrån de krav som ställts upp i granskningsschemat, som bygger på fler källor än lagtexten, är den information som ges alltför knapphändig för att godkännas.

Vid en närmare granskning av alternativhanteringen kan det konstateras att man i denna nöjt sig med ett utformningsalternativ, förutom det obligatoriska nollalternativet. Utformningsalternativet bygger främst på att utveckling inom översiktsplanen sker på andra lokaliseringar än i det valda huvudalternativet, exempelvis medges nya bostadsområden på mer koncentrerade lokaliseringar än valt huvudalternativ.

En intressant aspekt är att enbart ett alternativ undersökts förutom huvudalternativet och nollalternativet, vilket i och för sig är tillräckligt enligt Naturvårdsverkets handbok – som dock anser att minst två alternativ är rimligt att kräva. Uppenbarligen har det i processen ansetts att ett utformningsalternativ är tillräckligt för att uppfylla kraven på att identifiera, beskriva och bedöma rimliga alternativ.

Det kan, och bör diskuteras, huruvida enbart ett utformningsalternativ är tillräckligt för en översiktsplan, som i och för sig inte är juridiskt bindande men ändå utreder hur man vill att mark- och vattenområden inom kommunen ska användas. Genom översiktsplanen finns möjligheter att göra strategiska val för hela kommunen, och med en alternativhantering där flera olika alternativ finns att tillgå finns också en möjlighet att jämföra olika vägar att gå för att hitta den som passar bäst och för kommunen i den riktning man vill ta.

Något som sticker ut i alternativhanteringen är det faktum att det utifrån miljökonsekvensbeskrivningen är nollalternativet som medför minst miljöpåverkan. Även om bästa miljöalternativ måste väljas vore det intressant med en mer ingående diskussion om varför ett alternativ som är sämre för miljön valts. Förklaringen i dokumentet kan vagt utläsas som att utveckling på olika områden är viktigare än att enbart låta marknaden styra. I situationer som denna, där miljöbästa alternativ är nollalternativet, hade det varit intressant med ännu ett utformningsalternativ, där miljöfokus enbart är det vägledande för att ännu tydligare påvisa de olika alternativens effekt på miljön. I de fall nollalternativet är det alternativ som ger minst miljöpåverkan tror jag tyvärr att detta ignoreras, då fokus läggs på nollalternativet som ett jämförelsealternativ och inte ett realistiskt utvecklingsalternativ – trots att detta följer tidigare planering.

Åtgärdsbeskrivningen i miljökonsekvensbeskrivningen fick ett godkänt betyg, även om flera av frågorna besvarades nekande. I miljökonsekvensbeskrivningen har fullt fokus lagts på att föreslå åtgärder för de betydande negativa miljöeffekterna, vilket går väl i linje med MB:s regler. Fokus har framförallt lagts på förebyggande åtgärder, vilket är i linje med Naturvårdsverkets riktlinjer.

De förebyggande åtgärder som planeras har inte specificerats kvantitativt i dokumentet, vilket gör att det blir svårt för läsare och granskare att veta hur pass effektiva dessa kommer att bli. Eventuella osäkerheter med införandet av dessa samt vem som ska implementera de förebyggande åtgärderna framkommer inte heller tydligt i miljökonsekvensbeskrivningen.

Att fokus lagts på att beskriva de förebyggande åtgärderna går väl i linje med lagtexten, men det märks tydligt att det som ej är specificerat i lagtexten ej fokuserats på, till exempel vem som ansvarar för implementering och specificering av effekten av åtgärderna. Detta visar att det är viktigt att i lagtexten tydligt specificera vilka krav man vill ha på miljökonsekvensbeskrivningen, då det inte är säkert att de områden man tycker utgår ifrån denna, utan att det uttryckligen står i lagtexten, lätt förbises.

Sammanfattat så matchar miljökonsekvensbeskrivningen de krav som ställs i lagtext, praxis och doktrin. De krav som rent uttryckligen beskrivs i lagtexten, och som står som obligatoriska moment i granskningsformat, är alla uppfyllda och en klar majoritet av de övriga frågorna likaså. Detta tyder på en uppfattning om ett brett ansvar för redovisning av frågorna.

Detaljplanen för Ystads Hamn 2:2 fick ett underkänt helhetsbetyg, som framförallt grundar sig på att alternativhanteringen i princip var obefintlig. Två av de obligatoriska momenten blev underkända, vilket automatiskt leder till ett underkänt helhetsbetyg.

Överlag gav miljökonsekvensbeskrivningen ett gott underlag för jämförelse av effekter, men utan jämförbara alternativ blir denna information svår att använda. Mycket av problemen ligger i att syftet, att undersöka möjligheten för industri- och hamnverksamhet i området, är väldigt snävt. Just hamnverksamhet är av självklara skäl svårt att lägga någon annanstans än i just en hamn, och detta leder till senare problem.

Som tidigare nämnts är alternativhanteringen för detaljplanen i princip obefintlig, då endast det obligatoriska nollalternativet finns att tillgå förutom huvudalternativet. Detta medför att jämförelsen mellan alternativen hamnar i att beskriva hur området utvecklar sig om man utvecklar det enligt föreslagen detaljplan eller om man låter bli.

Bristen på alternativ motiveras med att annan lokalisering ej är möjlig utifrån syftet med detaljplanen, vilket på ett tydligt sätt visar hur ett snävt syfte kan begränsa alternativhanteringen. I och med att det, enligt miljökonsekvensbeskrivningen, ej anses rimligt att undersöka alternativ lokalisering verkar uppfattningen vara att rimliga alternativ ej finns att tillgå.

Om man börjar med att se på alternativet med en annan lokalisering är det i och för sig så att ett alternativ ska vara genomförbart. Detta medför att kommungränsen sätter en geografisk gräns, då kommunens befogenhet inte

sträcker sig utanför denna. Denna är dock ingen definitiv gräns, och alternativ utanför denna ska inte automatiskt uteslutas. En utredning om alternativa lokaliseringar utanför kommunens geografiska område är därför inte otänkbar att göra, och om det skulle anses orimligt att kräva en sådan hade även detta kunnat motiveras i en miljökonsekvensbeskrivning. I nuläget är det enbart alternativa lokaliseringar inom kommunen som diskuterats.

Det andra alternativet som borde kunna genomföras utan att det borde anses orimligt är ett utformningsalternativ. Olika storlekar på byggnader, olika sätt att styra trafiken med mera borde rimligtvis kunna genomföras inom alternativhanteringen, och detta alternativ borde kunna rymmas inom kommunens befogenheter och definitivt dess geografiska avgränsningsområde. Att detta alternativ ej utretts motiveras inte i miljökonsekvensbeskrivningen, varför det är svårt att uttala sig om orsaken till detta.

Orsaken till att det i miljökonsekvensbeskrivningen uppfattats som att kravet på att rimliga alternativ ska identifieras faller om enbart lokaliseringskravet är orimligt är för mig svårförståeligt. Med utgång ifrån förarbeten, praxis, doktrin och övriga källor kan man utläsa att minst ett alternativ ska utredas, förutom nollalternativet, varför det är väldigt konstigt att denna alternativhantering accepterats, vilket den får sägas ha gjort då detaljplanen är godkänd.

De förebyggande åtgärderna i miljökonsekvensbeskrivningen för detaljplanen beskrivs på ett bra sätt där fokus ligger på att förebygga betydande negativ miljöpåverkan. Detta sker främst genom skyddsavstånd då effekterna främst består av buller och risker. Även hindrande effekter, som sedimentbassänger för att minska och avhjälpa risker vid olyckor beskrivs. Dokumentet har också angett i vilken mån de kommer vara effektiva, och skälen till att vissa effekter lämnas utan avseende.

Det enda som inte diskuteras i dokumentet är vem som ansvarar för implementering, även om man kan utgå ifrån att det är planmyndigheten som ställer upp säkerhetsavstånden genom exempelvis detaljplanen.

Sammanfattningsvis har författaren av miljökonsekvensbeskrivningen för Ystad Hamn uppfattat kraven på framförallt alternativhanteringen på ett sätt som skiljer sig markant från de krav som ställs utifrån granskningsmallen. Vad detta beror på är svårt att säga då det enbart motiverats med att annan lokalisering ej är möjlig. Uppenbarligen finns det utrymme att tolka identifierandet av rimliga alternativ olika, jag anser dock ej att det är rimligt att enbart ha med ett nollalternativ, en åsikt som jag hittar stöd för i exempelvis i praxis genom MÖD 2006:57 och NJA 2009:34.

Det som kan sägas generellt om hur kraven uppfattas i miljökonsekvensbeskrivningarna är att ju mer preciserad lagtexten är, desto mer ligger också uppgifterna i dokumentet i linje med denna. Exempel är beskrivning av

direkta effekter, där båda miljökonsekvensbeskrivningarna beskrivit i dessa på de områden som listas i Miljöbalken och SMB-direktivet, med undantag av ett område i miljökonsekvensbeskrivningen för Ystad Hamn. Ett annat exempel är nollalternativet, som uttryckligen ska beskrivas enligt lagtexten, och som återfinns i båda dokumenten.

Exempel åt andra hållet är alternativhanteringen där uppfattningarna skiljer sig åt väldigt mycket. I den första miljökonsekvensbeskrivningen uppfattades identifiering av rimliga alternativ om att ett utformningsalternativ räckte, förutom det obligatoriska nollalternativet. I den andra miljökonsekvensbeskrivningen fanns inget alternativ alls, vilket motiverades med att andra lokaliseringar ej var möjliga och att det därmed inte fanns något rimligt alternativ. Båda tolkningarna går att göra utifrån lagtexten, men resultatet av samma förutsättningar har här fått helt olika utgång.

Detta tyder på vikten av att precisera vad det är man egentligen vill ha ut av en miljökonsekvensbeskrivning. Ett ypperligt sätt att göra detta på är genom samrådet, där länsstyrelsen, intresseorganisationer och allmänheten får komma till tals och på detta sätt styra processen i rätt riktning. Noterbart är att Länsstyrelsen i Skåne varit med i processen för båda miljökonsekvensbeskrivningarna, samtidigt som resultaten är väldigt olika.

I en generell diskussion om hur lagstiftningen ser ut för miljökonsekvensbeskrivningar för planer och program i Sverige, och vilka krav kan ställas utifrån denna, kan man inleda med att säga att det för planer och program främst är 6 kap. MB och SMB-direktivet som ställer krav på miljökonsekvensbeskrivningar för planer och program. Bestämmelserna i Miljöbalken överensstämmer till stor del med direktivet, men det finns vissa skillnader som det är viktigt att ha i åtanke vid upprättande och granskning av miljökonsekvensbeskrivningen.

En översikts- eller detaljplan är ett strategiskt verktyg, där riktlinjer dras upp för hur man vill att olika områden ska utvecklas. Detta ställer många krav på miljöbedömningen, där miljökonsekvensbeskrivningen är en del, eftersom man här på ett tidigt stadium kan få in miljöhänsyn och väga olika utvecklingsalternativ mot varandra. Detta är också en del av syftet som preciseras i 6:11 MB; nämligen att integrera miljöaspekter i planen så att en hållbar utveckling främjas.

Då miljökonsekvensbeskrivningen har möjlighet att vara en del av en strategisk miljöstyrning är det viktigt att hålla så många möjligheter som möjligt öppna, för att i slutändan förhoppningsvis få en så bra avvägning som möjligt mellan de ekologiska, ekonomiska och sociala intressena, som alla är en del av begreppet hållbar utveckling. Samtidigt kan en bred lagstiftning ge tolkningsproblem, där det är svårt för såväl författare som granskare av miljökonsekvensbeskrivningen att veta vilka krav som egentligen ställs, eller kan ställas. Ett exempel på detta är alternativhanteringen, vilket diskuteras nedan.

Att det är så tydligt ställda krav skapar en komplex bild där kraven beskrivs och preciseras i olika handböcker, vilket skapar en svårbegriplig form av ”praxis”, i den mån att man måste se längre än till enbart lagtext och domstolsutlåtanden för att få ett begrepp om kraven på miljökonsekvensbeskrivningen.

Ett exempel på områden där kraven är mer specifika är de områden som ska undersökas som preciseras i 6:12 p6, respektive punk f i bilaga 1 till SMB-direktivet. Genom att tydligt peka ut vilka områden som ska undersökas blir det också enkelt för en författare att veta vad det är som krävs, och detsamma gäller granskaren som i princip har en klar lista att pricka av.

För alternativhanteringen är det inte lika självklart. I lagtexten formuleras alternativhanteringen i såväl MB som SMB-direktivet genom att rimliga alternativ med hänsyn till planen eller programmets syfte och geografiska räckvidd ska identifieras, beskrivas och bedömas. På ett så pass tidigt stadium som planeringsstadiet är alternativhanteringen ett ypperligt sätt att hitta olika vägar att nå syftet, vilket gör att alternativhanteringen bör stå i fokus.

Vad kan då anses som rimligt? Naturvårdsverket gör bedömningen att minst ett utvecklingsalternativ förutom nollalternativet ska finnas med i en miljökonsekvensbeskrivning, men att minst två bör finnas. Är det då rimligt att kräva två, eller ska ett anses räcka. Kan man ställa krav på fler? Dessa frågor är svåra att ha ett precist svar på, eftersom det naturligtvis beror på förutsättningarna i det specifika fallet. Syfte, geografisk avgränsning och hur pass detaljerad planen är ger viss vägvisning, men detta pekar på ett område där problem kan uppstå, och där det är viktigt att ha kunskap om vad som faktiskt kan efterfrågas.

Dessa svårigheter att avgöra vad som kan anses rimligt skapar en situation där man i varje ny miljökonsekvensbeskrivningsprocess måste utreda vad som är rimligt utifrån syftet för planen eller programmet. Detta medför i ett första led att syftet måste vara preciserat, men inte till den grad att alternativhanteringen helt faller bort, eftersom ett snävt syfte begränsar alternativhanteringen. Ett brett syfte kan å andra sidan göra det svårt att veta vad som efterfrågas, vilket kan göra att miljökonsekvensbeskrivningsprocessen blir onödigt komplicerad då många fler moment måste vägas in.

I andra ledet ska även planen eller programmets geografiska räckvidd spela in. Även här blir det en fråga om bedömning – ju större räckvidd planen har desto större krav kan också ställas på alternativhanteringen. Frågan blir då vad som räknas som ett så pass stort område att ytterligare krav kan ställas – att en översiktsplan behandlar ett större område än en detaljplan är ofta självklart, men det kan också vara så att följderna av det område som behandlas i detaljplanen påverkar ett område som är lika stort. Då blir avvägningen genast svårare. Än svårare blir det när man kommer till olika kommuner och områden, där tidigare erfarenheter från andra geografiska områden blir svårare att väga in, även om den kan ge viss vägledning.

I tredje ledet ska planens detaljeringsgrad vägas in. Detta betyder exempelvis att en översiktsplan inte måste innehålla lika detaljerad information som en detaljplan, eftersom närmare precisering kan göras i ett senare led. Samtidigt anser jag att alternativa lokaliseringar och utformning av alternativa sätt att nå syftet borde ges större vikt tidigare i processen, innan man psykologiskt bundit sig vid en viss indelning i områden. Senare detaljplaner utgår ofta ifrån översiktsplanen, och om man då tänker sig att en preciserad alternativhantering ska ske där har ofta olika möjligheter som kan påverka denna positivt försvunnit eller i alla fall försvårats.

Även om det inte finns något krav för en kommun eller myndighet att välja det bästa miljöalternativet, ska miljöbedömningen, som miljökonsekvensbeskrivningen är en viktig del av, lyfta fram miljöaspekter för att främja en hållbar utveckling. Då tycker jag det vore intressant att ha ett alternativ där fokus läggs enbart på vad som är bäst för miljö, eventuellt som en del av en alternativhantering där de tre aspekterna i begreppet hållbar utveckling, ekologisk, ekonomisk och social sådan, får maximalt utrymme i varsitt alternativ. Då detta kan vara svårt att göra vore det rimligt att i alla fall utforma ett alternativ med extra stort fokus på enbart ekologisk hållbar utveckling, där den ekonomiska och sociala biten får stå lite i skymundan, även om det i optimala fall går att kombinera – vilket får sägas vara syftet med begreppet hållbar utveckling från början.

Sammantaget blir det en hel del avvägningar i alternativhanteringen där det inte är helt självklart vad som faktiskt är rimligt att kräva, vilket kan ses i de två helt olika utfallen av alternativhanteringen i de två undersökta planerna. Här har Länsstyrelsen enligt mig en viktig roll att styra processen, och alternativhanteringen, åt det håll som är nödvändigt. Det är svårt att uttala sig om hur alternativhanteringen ser ut i övriga planer, då enbart två är undersökta, men oavsett detta ser jag inget problem med att Länsstyrelsen tillhandahåller information – något de ska göra i nuläget.

Det är naturligtvis svårt att precisera exakt hur man vill att alternativen ska se ut i lagtexten, eftersom det måste ske genom en bedömning från fall till fall eftersom förutsättningarna alltid är olika. I detaljplanen för Ystad hamn ansåg man att det inte var rimligt med ett utformningsalternativ, och därmed avförde man också alternativhanteringen helt, förutom nollalternativet. Därmed uppfylls inte de krav som Naturvårdsverket utpekar som obligatoriska, att i alla fall ett alternativ förutom nollalternativet ska identifieras. Naturvårdsverket bild av vad som är rimligt att kräva skiljer sig helt från vad Ystad kommun anser vara det.

Detsamma gäller lagstiftningen för åtgärder, som enligt den svenska lagstiftningen ska planeras för att förebygga, hindra eller motverka betydande negativ miljöpåverkan. Detta skulle kunna vara väldigt långtgående om det tolkades bokstavigt, eftersom hindrande av negativ miljöpåverkan skulle innebära att ingen sådan uppstod. Även i direktivet fokuseras på att åtgärderna så långt som möjligt ska uppväga betydande

negativ miljöpåverkan. Detta måste dock alltid vägas mot vad som kan anses ekonomiskt och tekniskt rimligt.

Ur ett hållbarhetsperspektiv blir kraven intressanta, eftersom syftet med miljöbedömning, som miljökonsekvensbeskrivningen är en del av, är att främja en hållbar utveckling.

Ur ett ekologiskt perspektiv kan preciserade krav sägas vara effektivare, då de två dokumenten visat prov på att dessa i större grad överensstämmer med de krav som ställs från olika håll. Ett tydligt exempel på detta är redovisning av nollalternativ och beskrivning av betydande negativ påverkan. Med preciserade krav kan miljöaspekter på ett tydligare sätt genomföras, för att främja en hållbar utveckling och säkerställa ett fullgott miljöskydd.

Ur ett ekonomiskt perspektiv behövs de vidare kraven, där exempelvis åtgärder och alternativhantering ska vägas mot ett rimlighetskrav. Detta för att den ekonomiska kostnaden för ett hållbart miljöskydd inte ska bli alltför ekonomiskt betungande.

Ur ett socialt perspektiv är självklart en kombination av de två förra kraven en fördel, då de båda gagnar de människor som påverkas av planen om ett positivt resultat uppnås. En ekologiskt och ekonomiskt hållbar utveckling bidrar högst troligen också till en socialt hållbar sådan.

För den socialt hållbara utvecklingen är samrådet enligt mig den enskilt viktigaste delen i miljökonsekvensbeskrivningsprocessen. Genom denna får allmänheten chans att påverka, och styra utvecklingen åt det håll den vill. Det är därför viktigt att information om processen tillgängliggörs så att allmänhet och intresseorganisationer får denna möjlighet att styra.

Sammantaget ger detta en situation där ett ekologiskt hållbart perspektiv alltid måste vägas mot ett ekonomiskt sådant. Där måste en diskussion föras om vad som kan anses rimligt, och vilket som ska tillåtas ta mest plats. Genom att hitta denna balans kan förhoppningsvis också en socialt hållbar utveckling främjas, vilket sammantaget ger en god förutsättning för en hållbar utveckling.

Sammanfattningsvis innebär lagstiftningen att en hel del avvägningar måste göras. Det finns en hel del krav så som att rimliga alternativ ska identifieras, betydande påverkan ska identifieras, beskrivas och bedömas och åtgärder för att förhindra, förebygga eller motverka den betydande miljöpåverkan ska finnas, men för att uppfylla syftet med miljöbedömningen – att integrera miljöhänsyn i planen eller programmet, måste man ofta gå längre än att läsa lagtexten. Samrådet hjälper i viss mån till med att fokusera på miljöhänsyn, då olika intressenter och experter har chans att påverka processen och vad som bör undersökas, men detta kräver också ett intresse och kunskap om vad som kan, bör eller ska ingå i miljökonsekvensbeskrivningen.

6 Avslutande ord

Det är inte helt självklart vilka krav som kan och bör ställas på en miljökonsekvensbeskrivning, medan de som ska ställas till stor del kan utläsas av lagtexten. Detta medför också att kraven uppfattas olika, vilket de granskade miljökonsekvensbeskrivningarna är tydliga tecken på.

Att uppgifterna i 6:12 MB ska vara med i miljökonsekvensbeskrivningen framgår tydligt, men dessa uppgifter är mer eller mindre preciserade. Att betydande miljöpåverkan på olika områden ska identifieras, beskrivas och bedömas är ett exempel på där kravet är mer specifikt ställt, och detta visar sig också i de granskade dokumenten, där denna del innehåller all den information som efterfrågats i granskningsschemat.

Ett exempel åt andra hållet är alternativhanteringen, där lagtexten konstaterar att rimliga alternativ ska identifieras, beskrivas och bedömas. Naturvårdsverket anser att det är rimligt att kräva minst två alternativ, förutom nollalternativet och huvudalternativet, men att minst ett ska finnas med. I praxis har miljökonsekvensbeskrivningar underkänts för att alternativa lokaliseringar och utformningsalternativ ej undersökts. I översiktsplanen finns ett utredningsalternativ att tillgå, medan detaljplanen inte har ett enda, vilket motiveras med att alternativa lokaliseringar ej är möjliga. Detta visar på att det finns många olika uppfattningar om vad som egentligen är rimligt att kräva i alternativhanteringen.

För åtgärdsbeskrivningen gäller att åtgärder ska planeras för att förebygga, hindra eller motverka betydande negativ miljöpåverkan. Detta kan också uppfattas olika då åtgärderna samtidigt ska vara rimliga att kräva. De båda planerna har dock beskrivit åtgärder för den betydande negativa miljöpåverkan, vilket tyder på att uppfattningen om vad som är rimligt är snarlik, i alla fall i dessa två dokument.

Sammanfattningsvis kan sägas att det inte är helt självklart att veta vilka krav som ställs på miljökonsekvensbeskrivningar, men utifrån ett effektivitetsperspektiv verkar en preciserad kravbild vara mer effektiv än en bred sådan.

Bilaga A

Granskningsformat originalversion

	Betyg	Kommentarer
1. Beskrivning av projektet		
1.1 Syfte och attribut		
1.1.1* Har behovet och syftet med projektet beskrivits?		
1.1.2 Finns de uppgifter, ritningar, diagram, planritningar och kartor som behövs för att förstå beskrivningen?		
1.1.3* Beskrivs projektets utformning och användning?		
1.1.4* Är lokaliseringen för alla delar beskrivna, tillsammans med kartor, planer och diagram?		
1.1.5* Identifieras eventuella existerande projekt och övrig utveckling som påverkas av detta projekt?		
1.2 Projektets storlek		
1.2.1 Är det landområde som påverkas, permanent eller tillfälligt, kvantifierat och utmärkt på en karta?		
1.2.2 Har det påverkade området definierats tillräckligt vidsträckt för att täcka alla potentiellt betydelsefulla effekter som kan uppstå även utanför verksamhetens omedelbara närhet?		
1.2.3 Är återställande och användande av den mark som tillfälligt används beskriven?		
1.2.4* Beskrivs den pågående och planerade användningen av mark- och vattenområdena, och har planförhållanden beskrivits? Är de olika markanvändningarna utritade på en karta?		
1.2.5 Är storlek, form och utseende på byggnader och dylikt beskrivna?		
1.2.6 För nya transport eller infrastrukturprojekt som genererar betydande trafikflöden, anges typ, volym, flöde, och geografisk information för hur den nya trafiken påverkar?		

1.3 Risk för olyckor och faror		
1.3.1 Är några risker kopplade till projektet diskuterade?		
1.3.2 Är metoder för att förhindra och behandla olyckor och onormala händelser diskuterade?		
2. Alternativ		
2.1* Har alternativ övervägts i miljökonsekvensbeskrivningsprocessen, och är de redogjorda för tillsammans med en beskrivning av de huvudsakliga för- och nackdelarna för miljön?		
2.2* Har alternativa lokaliseringar diskuterats och redogjorts för?		
2.3* Har nollalternativet beskrivits?		
2.4 Är miljöeffekterna för alternativen jämförda med valt alternativ?		
2.5 Är alternativet realistiska och genomförbara i förhållande till projektet?		
3. Beskrivning av påverkad miljö		
3.1 Beskrivs den landareal som kommer behövas, och identifieras eventuella människor som bor där?		
3.2 Är fauna och flora som påverkas identifierade?		
3.3 Är speciella habitat, eller särskilt skyddsvärda arter av fauna och flora identifierade?		
3.4 Beskrivs naturområden enligt 7 kap Miljöbalken eller andra områden av särskilt intresse för miljön som påverkas?		
3.5 Beskrivs vattenområden som påverkas?		
3.6 Är hydrologi, vattenkvalitet och användande av vatten för projektet diskuterade?		
3.7 Är lokala klimat- och meteorologiska tillstånd samt luftkvalitet beskrivna?		
3.8 Är rådande ljudklimat beskrivet?		
3.9 Är den rådande situationen gällande ljus, värme och elektromagnetisk strålning beskriven?		
3.10 Är kulturhistoriska områden som påverkas beskrivna?		
3.11 Är landskapsbilden beskriven?		
3.12 Är den fysiska miljön i övrigt beskriven?		
3.13 Är eventuella miljömål som påverkas av projektet beskrivna?		

4. Beskrivning av miljöpåverkan		
4.1 Avgränsning		
4.1.1 Har avgränsningsprocessen beskrivits?		
4.1.2* Har betydelsefulla miljökonsekvenser identifierats och valts ut för mer intensiva undersökningar, och har de metoder, som använts för att fokusera på dessa, beskrivits och är de lämpliga för ändamålet?		
4.1.3 Har samråd med berörda myndigheter skett?		
4.1.4 Har man lyssnat på allmänheten och särskilda intressegruppers omdömen, åsikter och oro?		
4.1.5 Är kommentarer och åsikter redogjorda för, och har eventuella beslut att lämna förslag om alternativ och konsekvenser utan beaktan motiverats i samrådsredogörelsen?		
4.1.6* Har upprättandet av miljökonsekvensbeskrivningen kungjorts på lämpligt sätt?		
4.2 Förutsägelse av direkta effekter		
4.2.1* Är de direkta, primära, effekterna för areal-användning identifierade och där det är möjligt kvantifierade?		
4.2.2* Är de direkta, primära, effekterna för fauna och flora och deras habitat identifierade och där det är möjligt kvantifierade?		
4.2.3* Är de direkta, primära, effekterna för natur-områden enligt 7 kap Miljöbalken eller andra områden av särskilt intresse för miljön som påverkas?		
4.2.4* Är de direkta, primära, effekterna för användande av vattenområden identifierade och där det är möjligt kvantifierade?		
4.2.5* Är de direkta, primära, effekterna för hydrologi och vattenkvalitet identifierade och där det är möjligt kvantifierade?		
4.2.6* Är de direkta, primära, effekterna för lokala klimat- och meteorologiska tillstånd samt luftkvalitet beskrivna?		
4.2.7* Är de direkta, primära, effekterna för buller och ljud identifierade och där det är möjligt kvantifierade?		
4.2.8* Är de direkta, primära, effekterna värme, ljus		

och elektromagnetisk strålning identifierade och där det är möjligt kvantifierade?		
4.2.9* Är de direkta, primära, effekterna för kulturhistorisk miljö identifierade och där det är möjligt kvantifierade?		
4.2.10* Är de direkta, primära, effekterna för landskapsbilden identifierade och där det är möjligt kvantifierade?		
4.2.11* Är de direkta, primära, effekterna för eventuella andra områden identifierade och där det är möjligt kvantifierade?		
4.2.12* Är de direkta, primära, effekterna för eventuella miljömål och miljö kvalitetsnormer som påverkas av projektet områden identifierade och där det är möjligt kvantifierade?		
4.3 Förutsägelse av sekundära, kumulativa, temporära mm effekter		
4.3.1 Är de indirekta effekterna beskrivna		
4.3.2 Är temporära korttidseffekter av projektet beskrivna?		
4.3.3 Är långtidseffekter av projektet eller uppbyggnad av föroreningar beskrivna?		
4.3.4 Är permanenta effekter av projektet beskrivna?		
4.3.5 Är kumulativa effekter beskrivna?		
4.3.6 Har onormala förhållanden, så kallade worst case-scenarios diskuterats och beskrivits?		
4.4 Förutsägelse av effekter på människors hälsa och hållbar utveckling		
4.4.1* Är primära och sekundära effekter på människors hälsa och välfärd redogjorda för?		
4.4.2* Är påverkan på biologisk mångfald, global klimatförändring, och hållbar utveckling diskuterat där det är möjligt?		
5. Åtgärdsbeskrivning		
5.1* Har potentiella hindrande, begränsande eller förebyggande åtgärder för att förhindra eventuell betydande miljöpåverkan på något område diskuterats?		
5.2 Är de förebyggande åtgärder som planerats, med angivelse av storlek och betydelse av påverkan och skälen för valda åtgärder, tydligt beskrivna?		

5.3 Har alla återstående eller obearbetade effekter angetts, med förklaringar lämnas till varför de inte åtgärdas?		
5.4 Är eventuella osäkerheter för effekter av de förebyggande åtgärderna redovisade?		
5.5 Är skyldigheterna för implementering, inklusive finansiering, av de förebyggande åtgärderna redogjorda för?		
5.6 Är eventuella negativa effekter av de förebyggande åtgärderna beskrivna?		
6. Icke-teknisk sammanfattning		
6.1* Finns en icke-teknisk sammanfattning med som en del av dokumentet?		
6.2 Innehåller den en lättförståelig sammanfattning av projektet, dess omgivningar, miljöeffekter samt en redovisning av förebyggande åtgärder och eventuella återstående effekter?		
6.3 Innehåller den en lättförståelig sammanfattning av huvudresultaten från studierna, med kartor, diagram och tabeller när så är möjligt?		
6.4 Innehåller den en lättförståelig sammanfattning av miljökonsekvensbeskrivningsprocessen?		
6.5 Uppmärksammar den eventuella osäkerheter med projektet?		
6.6 Är den skriven på ett icke-tekniskt språk, där tekniska termer, detaljerad data och onödigt tekniskt och svårbegripligt språk undvikits?		
7. Kvalitet på presentationen		
7.1 Är dokumentet opartiskt och objektivt skrivet, där presentationen av fakta är rimlig?		
7.2 Förklaras de metoder som använts i processen, och är de rimliga?		
7.3 Är osäkerheter i metoder och bedömningar redovisade?		
7.4 Finns en innehållsförteckning i början av dokumentet, med hjälp av vilken läsare kan navigera i dokumentet?		
7.5 Är alla analyser uppbackade av data och bevis, med tydliga referenser?		
7.6 Är dokumentet förståbart men koncist, undviks onödigt information och data, används tabeller,		

diagram och data när så är möjligt?		
7.7* Har potentiellt betydelsefulla miljöeffekter tydligt och utförligt presenterats, utan att döljas av välkända och mindre betydelsefulla eller positiva förändringar?		
7.8* Integreras miljöaspekter så att en hållbar utveckling främjas?		

Översiktsschema

1.	2.	3.	4.
1.1			4.1
1.2			4.2
1.3			4.3
			4.4.
			4.5
5.	6.	7.	

Bilaga B

Granskning för Översiktsplan Hässleholm

Betyg Kommentarer

1. Beskrivning av projektet		
1.1 Syfte och attribut		
1.1.1* Har behovet och syftet med projektet beskrivits?	Ja	
1.1.2 Finns de uppgifter, ritningar, diagram, planritningar och kartor som behövs för att förstå beskrivningen?	Ja	
1.1.3* Beskrivs projektets utformning och användning?	Ja	
1.1.4 Är lokaliseringen för alla delar beskrivna, tillsammans med kartor, planer och diagram?	Ja	
1.1.5* Identifieras eventuella existerande projekt som påverkas av detta projekt?	Ja	
1.2 Projektets storlek		
1.2.1 Är det landområde som påverkas, permanent eller tillfälligt, kvantifierat och utmärkt på en karta?	Ja	ej kvantifierat, dock ej av intresse just här
1.2.2* Har det påverkade området definierats tillräckligt vidsträckt för att täcka alla potentiellt betydelsefulla effekter som kan uppstå även utanför verksamhetens omedelbara närhet?	Ja	Översiktsplanen gäller kommunens befogenhet
1.2.3 Är återställande och användande av den mark som tillfälligt används beskriven?	Nej	
1.2.4* Beskrivs den pågående och planerade användningen av mark- och vattenområdena, och har planförhållanden beskrivits? Är de olika markanvändningarna utritade på en karta?	Ja	
1.2.5 Är storlek, form och utseende på byggnader och dylikt beskrivna?	Nej	
1.2.6 För nya transport eller infrastrukturprojekt som genererar betydande trafikflöden, anges typ, volym, flöde, och geografisk information för hur den nya trafiken påverkar?	Nej	Enbart generell info om ökning/minskning
1.3 Risk för olyckor och faror		
1.3.1 Är några risker kopplade till projektet diskuterade?	Ja	Främst farligt gods på tåg

1.3.2 Är metoder för att förhindra och behandla olyckor och onormala händelser diskuterade?	Ja	
2. Alternativ		
2.1* Har alternativ övervägts i miljökonsekvensbeskrivningsprocessen, och är de redogjorda för, tillsammans med en beskrivning av de huvudsakliga för- och nackdelarna för miljön?	Ja	Nollalternativ, utbyggnadsalternativ
2.2* Har alternativa lokaliseringar diskuterats och redogjorts för?	Ja	
2.3* Har nollalternativet beskrivits?	Ja	
2.4 Är miljöeffekterna för alternativen jämförda med valt alternativ?	Ja	
2.5 Är alternativen realistiska och genomförbara i förhållande till projektet?	Ja	
3. Beskrivning av påverkad miljö		
3.1 Nulägesbeskrivning		
3.1 Beskrivs den landareal som kommer behövas, och identifieras eventuella människor som bor där?	Ja	
3.2 Är fauna och flora som påverkas identifierade?	Ja	Områden pekas ut
3.3 Är speciella habitat, eller särskilt skyddsvärda arter av fauna och flora identifierade?	Ja	
3.4 Beskrivs naturområden enligt 7 kap Miljöbalken eller andra områden av särskilt intresse för miljön som påverkas?	Ja	
3.5 Beskrivs vattenområden som påverkas?	Ja	
3.6 Är hydrologi, vattenkvalitet och användande av vatten för projektet diskuterade?		
3.7 Är lokala klimat- och meteorologiska tillstånd samt luftkvalitet beskrivna?	Ja	
3.8 Är rådande ljudklimat beskrivet?	Ja	Hänvisar till rapport
3.9 Är den rådande situationen gällande ljus, värme och elektromagnetisk strålning beskriven?	Nej	
3.10 Är kulturhistoriska områden som påverkas beskrivna?	Ja	
3.11 Är landskapsbilden beskriven?	Ja	
3.12 Är den fysiska miljön i övrigt beskriven?		
3.13 Är eventuella miljömål som påverkas av projektet beskrivna?	Ja	
4. Beskrivning av miljöpåverkan		
4.1 Avgränsning		
4.1.1 Har avgränsningsprocessen beskrivits?	Nej	

4.1.2* Har betydelsefulla miljökonsekvenser identifierats och valts ut för mer intensiva undersökningar, och har de metoder, som använts för att fokusera på dessa, beskrivits och är de lämpliga för ändamålet?	Ja	metodval översiktligt beskrivet
4.1.3 Har samråd med berörda myndigheter skett?	Ja	
4.1.4 Har man lyssnat på allmänheten och särskilda intressegruppers omdömen, åsikter och oro om verksamhet och dess följder. Har allmänna möten, avgränsningssammanträde, seminarier och diskussionsgrupper arrangerats för att underlätta detta?	Ja	information finns på annan plats, detta redovisas ej i dokumentet
4.1.5 Är kommentarer och åsikter redogjorda för, och har eventuella beslut att lämna förslag om alternativ och konsekvenser utan beaktan motiverats i samrådsredogörelsen?	Ja	information finns på annan plats, detta redovisas ej i dokumentet
4.1.6* Har upprättandet av miljökonsekvensbeskrivningen kungjorts på lämpligt sätt?	Ja	information om detta
Förutsägelse av direkta effekter		
4.2.1* Är de direkta, primära, effekterna för areal-användning identifierade och där det är möjligt kvantifierade?	Ja	
4.2.2* Är de direkta, primära, effekterna för fauna och flora och deras habitat identifierade och där det är möjligt kvantifierade?	Ja	
4.2.3* Är de direkta, primära, effekterna för natur-områden enligt 7 kap Miljöbalken eller andra områden av särskilt intresse för miljön som påverkas?	Ja	
4.2.4* Är de direkta, primära, effekterna för användande av vattenområden identifierade och där det är möjligt kvantifierade?	Ja	
4.2.5 Är de direkta, primära, effekterna för hydrologi och vattenkvalitet identifierade och där det är möjligt kvantifierade?	Ja	
4.2.6* Är de direkta, primära, effekterna för lokala klimat- och meteorologiska tillstånd samt luftkvalitet beskrivna	Ja	
4.2.7* Är de direkta, primära, effekterna för luftkvalitet identifierade och där det är möjligt kvantifierade?		
4.2.8* Är de direkta, primära, effekterna för buller och ljud identifierade och där det är möjligt	Ja	

kvantifierade?		
4.2.9* Är de direkta, primära, effekterna värme, ljus och elektromagnetisk strålning identifierade och där det är möjligt kvantifierade?	Ja	
4.2.10* Är de direkta, primära, effekterna för kulturhistorisk miljö identifierade och där det är möjligt kvantifierade?	Ja	
4.2.11* Är de direkta, primära, effekterna för landskapsbilden identifierade och där det är möjligt kvantifierade?	Ja	
4.2.11* Är de direkta, primära, effekterna för eventuella andra områden identifierade och där det är möjligt kvantifierade?	Ja	
4.2.12* Är de direkta, primära, effekterna för eventuella miljömål och miljö kvalitetsnormer som påverkas av projektet områden identifierade och där det är möjligt kvantifierade?	Ja	
4.3 Förutsägelse av sekundära, kumulativa, temporära mm effekter		
4.3.1 Är de indirekta effekterna beskrivna	Ja	
4.3.2 Är temporära korttidseffekter av projektet beskrivna?	Nej	
4.3.3 Är långtidseffekter av projektet eller uppbyggnad av föroreningar beskrivna?	Nej	
4.3.4 Är permanenta effekter av projektet beskrivna?	Ja	
4.3.5 Är kumulativa effekter beskrivna?	Nej	
4.3.6 Har onormala förhållanden, så kallade worst case-scenarios diskuterats och beskrivits?	Nej	
4.4 Förutsägelse av effekter på människors hälsa och hållbar utveckling		
4.4.1* Är direkta och indirekta effekter på människors hälsa och välfärd redogjorda för?	Ja	
4.4.2* Är påverkan på biologisk mångfald, global klimatförändring, och hållbar utveckling diskuterat där det är möjligt?	Ja	
5. Åtgärdsbeskrivning		
5.1* Har potentiella hindrande, begränsande eller förebyggande åtgärder för att förhindra eventuell betydande miljöpåverkan på något område diskuterats?	Ja	
5.2 Är de förebyggande åtgärder som planerats,	Nej	Generell diskussion, då

med angivelse av storlek och betydelse av påverkan och skälen för valda åtgärder, tydligt beskrivna?		specifikation kommer i VÅ-MKB
5.3 Har alla återstående eller obearbetade effekter angetts, med förklaringar lämnas till varför de inte åtgärdas?	Ja	samtliga negativa effekter diskuteras
5.4 Är eventuella osäkerheter för effekter av de förebyggande åtgärderna redovisade?	Nej	
5.5 Är skyldigheterna för implementering, inklusive finansiering, av de förebyggande åtgärderna redogjorda för?	Nej	skyldigheter diskuteras till viss del, dock enbart i form av kommunansvar
5.6 Är eventuella negativa effekter av de förebyggande åtgärderna beskrivna?	Ja	
6. Icke-teknisk sammanfattning		
6.1* Finns en icke-teknisk sammanfattning med som en del av dokumentet?	Ja	
6.2 Innehåller den en lättförståelig sammanfattning av projektet, dess omgivningar, miljöeffekter samt en redovisning av förebyggande åtgärder och eventuella återstående effekter?	Nej	
6.3 Innehåller den en lättförståelig sammanfattning av huvudresultaten från studierna, med kartor, diagram och tabeller när så är möjligt?	Ja	Dock enbart diagram, övrig information saknas
6.4 Innehåller den en lättförståelig sammanfattning av miljökonsekvensbeskrivningsprocessen?	Nej	
6.5 Uppmärksammar den eventuella osäkerheter med projektet?	Nej	
6.6 Är den skriven på ett icke-tekniskt språk, där tekniska termer, detaljerad data och onödigt tekniskt och svårbegripligt språk undvikits?	Ja	
7. Kvalitet på presentationen		
7.1* Är dokumentet opartiskt och objektivt skrivet, där presentationen av fakta är rimlig?	Ja	
7.2 Förklaras de metoder som använts i processen, och och är de rimliga?	Ja	
7.3 Är osäkerheter i metoder och bedömningar redovisade?	Ja	
7.4 Finns en innehållsförteckning i början av dokumentet, med hjälp av vilken läsare kan navigera i dokumentet?	Ja	
7.5 Är alla analyser uppbackade av data och bevis, med tydliga referenser?	Nej	

7.6 Är dokumentet förståbart men koncist, undviks onödigt information och data, används tabeller, diagram och data när så är möjligt?	Ja	
7.7* Har potentiellt betydelsefulla miljöeffekter tydligt och utförligt presenterats, utan att döljas av välkända och mindre betydelsefulla eller positiva förändringar?	Ja	
7.8* Integreras miljöaspekter så att en hållbar utveckling främjas?	Ja	

Sammanfattat betyg

1. G	2. G	3. G	4. G
1.1 G			4.1 G
1.2 G			4.2 G
1.3 G			4.3 G
			4.4. G
			4.5 G
5. G	6. U	7. G	

Totalt: G

Bilaga C

Granskningschema för detaljplan Ystad Kommun

Betyg Kommentarer

1. Beskrivning av projektet		
1.1 Syfte och attribut		
1.1.1* Har behovet och syftet med projektet beskrivits?	Ja	etablera hamnanknuten industriverksamhet
1.1.2 Finns de uppgifter, ritningar, diagram, planritningar och kartor som behövs för att förstå beskrivningen?	Ja	
1.1.3* Beskrivs projektets utformning och användning?	Ja	
1.1.4* Är lokaliseringen för alla delar beskrivna, tillsammans med kartor, planer och diagram?	Ja	
1.1.5* Identifieras eventuella existerande projekt som påverkas av detta projekt?	Ja	upphävande av gammal plan, öp mm
1.2 Projektets storlek		
1.2.1 Är det landområde som påverkas, permanent eller tillfälligt, kvantifierat och utmärkt på en karta?	Ja	
1.2.2* Har det påverkade området definierats tillräckligt vidsträckt för att täcka alla potentiellt betydelsefulla effekter som kan uppstå även utanför verksamhetens omedelbara närhet?	Ja	
1.2.3 Är återställande och användande av den mark som tillfälligt används beskriven?	Nej	
1.2.4* Beskrivs den pågående och planerade användningen av mark- och vattenområdena, och har planförhållanden beskrivits? Är de olika markanvändningarna utritade på en karta?	Ja	
1.2.5 För nya transport eller infrastrukturprojekt som genererar betydande trafikflöden, anges typ, volym, flöde, och geografisk information för hur den nya trafiken påverkar?	Ja	
1.2.6 Beskrivs hur projektet genom dess yttre utformning eller omfattning kan bedömas att inverka på stads- eller landskapsbilden?	Ja	
1.3 Risk för olyckor och faror		
1.3.1 Är några risker kopplade till projektet	Ja	

diskuterade?		
1.3.2 Är metoder för att förhindra och behandla olyckor och onormala händelser diskuterade?	Ja	
2. Alternativ		
2.1* Har alternativ övervägts i miljökonsekvensbeskrivningsprocessen, och är de redogjorda för tillsammans med en beskrivning av de huvudsakliga för- och nackdelarna för miljön?	Nej	Enbart huvud- och nollalternativ
2.2* Har alternativa lokaliseringar diskuterats och redogjorts för?	UA	annan lokalisering ej möjlig, pga syftet
2.3* Har nollalternativet beskrivits?	Ja	
2.4 Är miljöeffekterna för alternativen jämförda med valt alternativ?	Ja	
2.5 Är alternativen realistiska och genomförbara i förhållande till projektet?	Nej	Innehåller inga alternativ
3. Beskrivning av påverkad miljö		
3.1 Beskrivs den landareal som kommer behövas, och identifieras eventuella människor som bor där?	Ja	
3.2 Är fauna och flora som påverkas identifierade?	Ja	rödlistade arter
3.3 Är speciella habitat, eller särskilt skyddsvärda arter av fauna och flora identifierade?	Ja	
3.4 Beskrivs naturområden enligt 7 kap Miljöbalken eller andra områden av särskilt intresse för miljön som påverkas?	Ja	
3.5 Beskrivs vattenområden som påverkas?	Ja	
3.6 Är hydrologi, vattenkvalitet och användande av vatten för projektet diskuterade?	Ja	
3.7 Är lokala klimat- och meteorologiska tillstånd samt luftkvalitet beskrivna?	Ja	
3.8 Är rådande ljudklimat beskrivet?	Ja	
3.9 Är den rådande situationen gällande ljus, värme och elektromagnetisk strålning beskriven?		
3.10 Är kulturhistoriska områden som påverkas beskrivna?	Ja	
3.11 Är landskapsbilden beskriven?	Ja	
3.12 Är den fysiska miljön i övrigt beskriven?	Ja	
3.13 Är eventuella miljömål som påverkas av projektet beskrivna?	Ja	
4. Beskrivning av miljöpåverkan		
4.1 Avgränsning		

4.1.1 Har avgränsningsprocessen beskrivits?	Ja	
4.1.2* Har betydelsefulla miljökonsekvenser identifierats och valts ut för mer intensiva undersökningar?	Ja	
4.1.3 Har samråd med berörda myndigheter skett?	Ja	samrådsbilaga
4.1.4 Har man lyssnat på allmänheten och särskilda intressegruppers omdömen, åsikter och oro?	Ja	samrådsbilaga
4.1.5 Är kommentarer och åsikter redogjorda för, och har eventuella beslut att lämna förslag om alternativ och konsekvenser utan beaktan motiverats i samrådsredogörelsen?	Ja	samrådsbilaga
4.1.6* Har upprättandet av miljökonsekvensbeskrivningen kungjorts på lämpligt sätt?	Ja	samrådsbilaga
4.2 Förutsägelse av direkta effekter		
4.2.1* Är de direkta, primära, effekterna för areal-användning identifierade och där det är möjligt kvantifierade?	Ja	
4.2.2* Är de direkta, primära, effekterna för fauna och flora och deras habitat identifierade och där det är möjligt kvantifierade?	Ja	
4.2.3* Är de direkta, primära, effekterna för natur-områden enligt 7 kap Miljöbalken eller andra områden av särskilt intresse för miljön som påverkas?	Ja	
4.2.4* Är de direkta, primära, effekterna för användande av vattenområden identifierade och där det är möjligt kvantifierade?	Ja	
4.2.5* Är de direkta, primära, effekterna för hydrologi och vattenkvalitet identifierade och där det är möjligt kvantifierade?	Ja	
4.2.6* Är de direkta, primära, effekterna för luftkvalitet identifierade och där det är möjligt kvantifierade?	Ja	
4.2.7* Är de direkta, primära, effekterna för buller och ljud identifierade och där det är möjligt kvantifierade?	Ja	
4.2.8* Är de direkta, primära, effekterna för värme, ljus och elektromagnetisk strålning identifierade och det är möjligt kvantifierade?	Nej	
4.2.9* Är de direkta, primära, effekterna för kultur-historisk miljö identifierade och där det är möjligt	Ja	

där kvantifierade?		
4.2.10* Är de direkta, primära, effekterna för landskapsbilden identifierade och där det är möjligt kvantifierade?	Ja	
4.2.11* Är de direkta, primära, effekterna för eventuella andra områden identifierade och där det är möjligt kvantifierade?	Ja	
4.2.12* Är de direkta, primära, effekterna för eventuella miljömål och miljökvalitetsnormer som påverkas av projektet områden identifierade och där det är möjligt kvantifierade?	Ja	
4.3 Förutsägelse av sekundära, kumulativa, temporära mm effekter		
4.3.1 Är de indirekta effekterna beskrivna?	Ja	buller/ utsläpp pga trafik
4.3.2 Är temporära korttidseffekter av projektet beskrivna?	Ja	byggnadsställningar
4.3.3 Är långtidseffekter av projektet eller uppbyggnad av föroreningar beskrivna?	Nej	
4.3.4 Är permanenta effekter av projektet beskrivna?	Ja	Sedimentbassäng, utfylld mark
4.3.5 Är kumulativa effekter beskrivna?	Ja	dagvattenflöde, trafik
4.3.6 Har onormala förhållanden, så kallade worst case-scenarios diskuterats och beskrivits?	Ja	För vattenförorening
4.4 Förutsägelse av effekter på människors hälsa och hållbar utveckling		
4.4.1* Är primära och sekundära effekter på människors hälsa och välfärd redogjorda för?	Ja	
4.4.2 Är påverkan på biologisk mångfald, global klimatförändring, och hållbar utveckling diskuterat där det är möjligt?	Ja	Under miljömåls-avstämning
5. Åtgärdsbeskrivning		
5.1* Har potentiella hindrande, begränsande eller förebyggande åtgärder för att förhindra eventuell betydande miljöpåverkan på något område diskuterats?	Ja	främst avstånd
5.2 Är de förebyggande åtgärder som planerats, med angivelse av storlek och betydelse av påverkan och skälen för valda åtgärder, tydligt beskrivna?	Ja	förebyggande åtgärder beskrivs, storlek på en del ställen
5.3 Framgår det i vilken omfattning åtgärderna kommer att bli effektiva?	Ja	
5.4 Har alla återstående eller obearbetade effekter angetts, med förklaringar lämnas till varför de inte	Ja	

åtgärdas?		
5.5 Är skyldigheterna för implementering, inklusive finansiering, av de förebyggande åtgärderna redogjorda för?	Nej	
5.6 Är eventuella negativa effekter av de förebyggande åtgärderna beskrivna?	Nej	
6. Icke-teknisk sammanfattning		
6.1* Finns en icke-teknisk sammanfattning med som en del av dokumentet?	Ja	ligger under rubriken sammanfattning
6.2 Innehåller den en lättförståelig sammanfattning av projektet, dess omgivningar, miljöeffekter samt en redovisning av förebyggande åtgärder och eventuella återstående effekter?	Ja	
6.3 Innehåller den en lättförståelig sammanfattning av huvudresultaten från studierna, med kartor, diagram och tabeller när så är möjligt?	Ja	dock enbart i textform
6.4 Innehåller den en lättförståelig sammanfattning av miljökonsekvensbeskrivningsprocessen?	Ja	
6.5 Uppmärksammar den eventuella osäkerheter med projektet?	Ja	
6.6 Är den skriven på ett icke-tekniskt språk, där tekniska termer, detaljerad data och onödigt tekniskt och svårbegripligt språk undvikits?	Ja	
7. Kvalitet på presentationen		
7.1 Är dokumentet opartiskt och objektivt skrivet, där presentationen av fakta är rimlig?	Ja	
7.2 Förklaras de metoder som använts i processen, och är de rimliga?	Ja	
7.3 Är osäkerheter i metoder och bedömningar redovisade?	Ja	
7.4 Finns en innehållsförteckning i början av dokumentet, med hjälp av vilken läsare kan navigera i dokumentet?	Ja	
7.5 Är alla analyser uppbackade av data och bevis, med tydliga referenser?	Ja	
7.6 Är dokumentet förståbart men koncist, undviks onödig information och data, används tabeller, diagram och data när så är möjligt?	Ja	
7.7* Har potentiellt betydelsefulla miljöeffekter tydligt och utförligt presenterats, utan att döljas av välkända och mindre betydelsefulla eller positiva	Ja	

förändringar?		
7.8* Integreras miljöaspekter så att en hållbar utveckling främjas?	Nej	

Sammanfattat betyg

1. G	2. U	3. G	4.
1.1 G			4.1 G
1.2 G			4.2 G
1.3 G			4.3 G
			4.4. G
			4.5
5. G	6. G	7. U	

Totalt: U

Käll- och litteraturförteckning

Offentligt tryck

Förarbeten

Regeringens proposition 1997/98:45, del I, *Miljöbalk*

Regeringens proposition 1997/98:45, del II, *Miljöbalk*

Regeringens proposition 2003/04:116, *Miljöbedömning av planer och program*

Myndighetsskrifter

Boverket 2006, *Miljöbedömningar för planer enligt plan- och bygglagen – en vägledning*, upplaga 1:2

Naturvårdsverket 2009, Naturvårdsverkets handbok 2009:1, *Handbok med allmänna råd om miljöbedömning av planer och program*.

Europeiska gemenskapens skrifter

Europeiska kommissionen, *Genomförande av direktiv 2001/42 om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan*

Europeiska Kommissionen, *Rapport från kommissionen till rådet, Europaparlamentet, ekonomiska och sociala kommittén och regionkommittén om tillämpning och verkan av Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/42/EG av den 27 juni 1991 (sic!) om bedömning av vissa planers och programs miljöpåverkan*

Doktrin

Hedlund, A, Kjellander, C 2007. *MKB – introduktion till miljökonsekvensbeskrivning*, (Studentlitteratur, Lund)

Hörnberg Lindgren, Christina 2005. *Miljökonsekvensbeskrivningar som rättsligt verktyg för hållbar utveckling*, (Juridiska Institutionen Umeå Universitet, Umeå)

Michanek, Gabriel, Zetterberg Charlotta 2008. *Den svenska miljörätten* (Iustus Förlag AB, Uppsala)

Elektroniska källor

<http://ystad.se/ystadweb.nsf/AllDocuments/27E7B15F427C117EC1257809003A61E7> (110929)

Planer

Att leva, uppleva, arbeta och lära i Hässleholms Kommun, Hässleholms kommuns översiktsplan 2007, Tillgänglig via <http://www.hassleholm.se/op2007> (111229)

Detaljplan för del av hamnen 2:2 m.fl., i Ystad, Ystads Kommun, Skåne län. s. 1. Tillgänglig via [http://ystad.se/ystadweb.nsf/wwwpages/27E7B15F427C117EC1257809003A61E7/\\$File/PB_utst%E4llning_Hammen2_2%20110829.pdf](http://ystad.se/ystadweb.nsf/wwwpages/27E7B15F427C117EC1257809003A61E7/$File/PB_utst%E4llning_Hammen2_2%20110829.pdf) (1200203)

Miljökonsekvensbeskrivningar

Miljökonsekvensbeskrivning av Hässleholms översiktsplan 2007 Tillgänglig via <http://www.hassleholm.se/11436> (110103)

Miljökonsekvensbeskrivning tillhörande detaljplan för del av Hamnen 2:2 m fl, Ystads hamn, Ystads kommun, Tillgänglig via [http://ystad.se/ystadweb.nsf/wwwpages/27E7B15F427C117EC1257809003A61E7/\\$File/Mkb%20Ystad%20hamn_110614.pdf](http://ystad.se/ystadweb.nsf/wwwpages/27E7B15F427C117EC1257809003A61E7/$File/Mkb%20Ystad%20hamn_110614.pdf) (120103)

Övrigt

General Assembly A/42/427 *Report of the World Commission on Environment and Development* 4 augusti 1987

Sammanträdesprotokoll Hässleholms Kommunfullmäktige, dnr 2006/177, hämtad genom <http://www.hassleholm.se/33180> (111229)

Samrådsredogörelse 2011-06-07, Ystad Kommun. Dnr 2010.0323.214, Tillgänglig via [http://ystad.se/ystadweb.nsf/wwwpages/27E7B15F427C117EC1257809003A61E7/\\$File/Samradsredogorelse_samrad_Hammen_2_2_mfl.pdf](http://ystad.se/ystadweb.nsf/wwwpages/27E7B15F427C117EC1257809003A61E7/$File/Samradsredogorelse_samrad_Hammen_2_2_mfl.pdf) (120103)

Referensverk

MKB-riktlinjer med tillämpningsanvisningar för Landskrona Kommun (Tillgänglig via <http://www.landskrona.se/documents/landskrona/documents/milj%C3%B6/mkbriktlinjer.pdf> 111229)

Environmental Resources Management, Edinburgh, 2001. *Guidance on EIA, EIS Review*. Tillgänglig via <http://ec.europa.eu/environment/eia/eia-guidelines/g-review-full-text.pdf> (120203)

Rättsfallsförteckning

Högsta Domstolen

NJA 2009:34

Miljööverdomstolen

MÖD 2003:27

MÖD 2006:57